

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות השערות: אהבה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור לרבוב, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרשיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק 1 – סדור שנתלק, השלים והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקיש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידם התחבירי כעוצרים ומחברים-משרתים, ולפי ההשערות

אולא-גרש (=גרש) 1120 מופעים, רובם עם קדמא לפניהם, גרש"ם 512 מופעים, קבוצת טעמים עליונים שבין תפקידיהם לרמז על מינים מסוימים של יוצאים מן הכלל או הענין, כגון יצא מן הענין ללמד על עצמו או על הכלל או הענין כולו:
התבנית **אולא-גרש** (ללא קדמא לפניו) מונח [מונח] **רביע** – כ- 25 פסוקים, מופעים, התבנית **גרש"ם** מונח [מונח] **רביע** – כ- 92 פסוקים 92 מופעים. **גרש"ם רביע** – כ- 6 פסוקים 6 מופעים.

1.1 ויקרא צו ו,א

ויקרא צו ו,ז: ס וְזָאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה

הַקֶּלֶב אֲתָה בְנִי-אֶהְרֶן לִפְנֵי ה' אֵל-פְנֵי הַמִּזְבֵּחַ:

מצד התוכן וְזָאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הוא משפט לא גמור והוא נסמך על הַמִּנְחָה ואילו מצד התפקיד העוצר של וְזָאת תּוֹרַת בטעם טפחא נראה כאילו יש כאן הפרדה בתוך התוכן שהוא סמיכות וצריך להיבדוק.

מצד התוכן וְזָאת – מגביל, מלת הַמִּנְחָה – מגביל ומלמד לעכב בפרטים, כפי' **רש"י** - א' תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין בענין.

מצד הטעמים וְזָאת תּוֹרַת – מרכא טפחא הצמידה שני פרטים מגבילים, ונוצר יתור לרבות, על מנחת ישראל מנחת כהנים, לעכב בכל פרט, כפי' **רש"י** - ב' שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל שהיא נקמצת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין ת"ל תורת.

ראה **בבלי מנחות ב,א – ג,ב** שאפשר כי דרשה וְזָאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה – מרכא טפחא אתנח, (א) טפחא כפותחת טפח להתאפיין מהמלה המוטעמת אתנח, ואז (ב) מרכא טפחא - יתור לרבות, כמשנה דווקא במנחות ולא בזבחים כל המנחות שנקמצו שלא לשמן - כשירות, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, (ג) הַמִּנְחָה – אתנח מגביל דרך לימוד זאת לכל המנחות (משנה) חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות... (ש)פסולות.

הַקֶּלֶב אֲתָה בְנִי-אֶהְרֶן - קדמא מהפך פשטא, אפשר כי מלמד אלפניו על וְזָאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה שכל הפעולות במנחה עד כאן לא היו בכהן ומכאן רק בכהן. ומה שכתוב שמקמיצה מצות כהונה יש להבין שקודם לקמיצה יש לכהן לבצע: קבלה, הולכה, הגשה. ע"פ **בבלי מנחות ת,ב** הבעלים מביאים המנחה לכהן עד לקרן מערבית-דרומית של המזבח והכהן מגישה לקרן המערבית דרומית. ופי' **רלב"ג** -מה שאחר ההבאה היא לא יהיה כי אם על ידי הכהן. ובכלל, הנה מתנאי ההקרבה אל המזבח - שיהיה מתקבל בכלי, ובכלי הוא יוליכה; ומגישה לקרן מערבית דרומית, וקומץ. הקמיצה מקבילה לשחיטה בבהמות. אבל בעוד השחיטה כשרה בזר, הקמיצה רק בכהן.

ויקרא צו ז,כ:

וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בְּשֶׁר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְשִׂמְאָתוֹ עָלָיו

וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת מֵעַמִּי:

זהו אופן הלימוד של רבי ישמעאל כמוזכר ב- **בבלי יבמות ז,א** דתניא: דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל וכו', כיצד? (**ויקרא צו ז,כ**) **וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בְּשֶׁר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְשִׂמְאָתוֹ עָלָיו**, והלא שלמים בכלל קדשים היו, ולמה יצא? להקיש אליהן, ולומר לך: מה שלמים מיוחדים קדשי מזבח, אף כל קדשי מזבח, יצאו קדשי בודק הבית;
וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בְּשֶׁר – אולא-גרש מונח רביע, כעין יצא מן הכלל או ללמד על עצמו או ללמד על הכלל כולו יצא, כאן על הכלל כולו אלו כל קדשי מזבח, יצא מהכלל ללמד שטמא האוכל קדשי מזבח עונשו בכרת.

ויקרא צו ז,כג: דִּבְרַר אֵל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר

כָּל-חֶלֶב שֹׁר וְכֶשֶׂב וְעֵז לֹא תֹאכְלוּ:

תבנית הטעמים של **כָּל-חֶלֶב** – אולא-גרש ואחריו **וְכֶשֶׂב** – תביר מרמז על כעין יצא להקל ולהחמיר, להקל על חלב היה ולהחמיר על חלב בהמה (כל אלה נמנים ב- **דברים ראה יד, ד-ה**), זכרה התורה אלו המינים, לפי שמהם יביאו הקרבנות; ולכבוד הקרבנות רצה שלא יאכל חלב אלו הבהמות, אע"פ שלא יהיו קרבנות (היינו חולין) (**רלב"ג**). התבנית תומכת להוציא מאיסור **כָּל-חֶלֶב** מיני חלב מסוימים המותרים, ובהם חלב חיות טהורות (**הרב יוסף בכור שור**) שאינן קריבות על המזבח (משמע מ-**רלב"ג**), חלב שליל בהמה טהורה, אליה שאינה חלב אף שמוזכרת צמוד לחלב כי האליה תקרא 'חלב', כי כן כתוב "חלבו האליה תמימה" (**וי' ג,ט**); רק קדמונינו התיירה (**ראב"ע**), חלב המוקף כולו בשר (**רמב"ם**)

תבנית הטעמים של **שֹׁר וְכֶשֶׂב וְעֵז** - מרכא תביר טפחא מלמדת על קבוצת פרטים שלא על כל אחד מהם חל הענין או ההלכה. האיסור חל על בהמות טהורות ולא חל על חיות טהורות. בנוסף בתוך הבהמות יש עוד היתר.

א' קבוצת פרטים אחת שעל כל פרט בה חלה הלכת איסור אכילת חלב, אלו הבהמות המוזכרות, על שמותיהם השונים, כגון לכבש יש שמות שונים לשלבי חייו (שה, כבש, איל), ומתרבה עליהם שור הבר (**תוס' ויקרא**) שבד"כ לא עולה למזבח.
ב' בתוך קבוצת הבהמות טהורות יש פרט עליו לא חלה הלכת איסור לֹא תֹאכְלוּ ויש היתר לחלב לאכילת אדם! הפרט הזה הוא חלב וגיד הנשה של שליל בהמה.

ספרא לומד מיתור הכתוב (**וי' צו ז,ד**) **וְאֵת שְׁתֵּי הַקִּלְיֹת וְאֵת-חֶלְבֵן**...להתיר חלב שליל. ודבר זה מתואם עם **משנה חולין פ"ד מ"ה** שרבי עובדיה מברטנורה מפרש מאותו יתור באשם ששליל בקרבנות שבאים נקבה הותר חלבן כבשרם לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח ומזה לימוד היתרן לחולין.

טור שו"ע יו"ד סי' ס"ד רבי יהודה מתייר חלב וגיד הנשה של שליל בהמה, רבי מאיר אוסר חלב וגיד הנשה של שליל בהמה השליל עצמו נלמד מ- (דברים ראה יד, ב**) וְכָל-בְּהֵמָה ... בְּבִהְמָה. אפשר שרבי יהודה בְּבִהְמָה משמעו כי השליל הוא בבחינת ירך אמו**

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו

הפצות השטרות: אהא, סלוק – סוף פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור לרבוב, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפירוש; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה חלה על כל המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

ונידון כגוש בשר אחד ולא לאיבריו, לכן גוש זה אינו גיד הנשה של אמו ולכן מותר בנוסף לחלב השליל, אבל אם רואים השליל לאיבריו ונאמר שחלבו הותר ע"י המיעוט המיוחד ב"שור כשב ועז" אז באיבריו יש גיד הנשה ויאסר. אפשר כי לרבי מאיר אף-על-פי שהשליל **בפיהמה** בכל זאת רואים איבריו ולכן אוסר גיד הנשה של השליל וחלבו.

טט - אפשר שע"פ רבי יהודה **פל'חלב ... וקשב** אולא-גרש ... תביר מרמזים ליוצא להקל ולהחמיר. **פל'חלב** אולא-גרש מוציא – ממעט מתוך קבוצת הבהמות הטהורות את השליל ומקל להתיר אכילת חלבו. והדבר מתואם עם **משנה חולין פ"ד מ"ה** ע"פ פירוש רבי עובדיה מברטנורה מיתור הכתוב באשם (**וי צו יד**) **ואת שתי הפל'ות ואת-החלב ...** השליל בקרבנות שבאים נקבה הותר חלבן כבשרם לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח ומזה לימוד היתרן לחולין.

הגיד אינו חלב ואיסורו נאמר ב- (**בר וישלח לבג**) **לא-יאכלו בני-ישראל את-גיד הנשה**, אפשר כי **שור וכשב** ועז מרכא טפאא בהתעלמות מ-תביר שביניהם, מרבה את גיד השליל להיתר הנרמז באולא-גרש מרכא תביר טפאא.

המקור להיתר השליל בכלל נמצא בפסוק (**דברים ראה יד**) **וקל-בהמה ... בפיהמה**.

ויקרא צו ז, כד:

וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלהו:

וחלב נבלה וחלב טרפה – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, בא ללמד שתים או שלוש דרשות, שתיים יוצאות מפשטו של מקרא (תבנית מהפך פשטא), אחת כפשוטו

(א) כפי **רלב"ג ויחלב נבלה וחלב טרפה**, שלא יחשוב חושב שלא ינהג איסור החלב (לאכילה) אלא בבהמות הראויות להקריב אשה ליי. אלא כפי **רש"י ואכל לא תאכלהו** אמרה תורה: יבא איסור נבלה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבלה. ולא תאמר: אין איסור חל על אסור (ראה **חולין ז, א**). וכפי **ראב"ע** ובאה זאת הפרשה לבאר עונש האוכל חלב בשר קדש וכפי **רמב"ן** שיהיו בכרת כשאר כל חלב,

(ב) כפי **רש"י יעשה לכל-מלאכה** בא ולימד על החלב, שאינו מטמא טומאת נבלות. אף-על-פי שבא מנבלה, וכפי **ר' יוסף בכור שור** (כד) **ואכל לא תאכלהו** – שלא תאמר: הבשר – איתוסף בה איסורין, שהיתה מותר ועתה נאסר; והחלב, שהיה תחלה אסור באכילה, עתה יאסר בהנאה כשנעשית נבילה, אלא הוא טהור ומותר בהנאה

(ג) כפשוטו כפי **ר' יוסף בכור שור** ולפי הפשט: לפי שאמר **יעשה לכל-מלאכה** – הייתי סבור שכל שירצה יעשה ממנו, ואפילו לאוכלו, הואיל ואין נבילה וטרפה ראויים לקרבן – תלמוד לומר: **ואוכל לא תאכלהו** – דלא בא להתירו כי אם בהנאה, כדפרישית.

רש"י יעשה לכל-מלאכה בא ולימד על החלב, שאינו מטמא טומאת נבלות.

ואכל לא תאכלהו אמרה תורה: יבא איסור נבלה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבלה. ולא תאמר: אין איסור חל על אסור (ראה **חולין ז, א**).

ראב"ע ... על כן הזכיר **ואכל לא תאכלהו**, ובעבור זה לא הזכיר דם. ובאה זאת הפרשה לבאר עונש האוכל חלב בשר קדש. וכן (במקום אחר בתורה כתוב) **כל דם הוסיף לעוף**, על כן חלב העוף מותר. ...

רמב"ן ב-**ויקרא ז, כה** ושלא יעלה על הדעת לומר כי הנבלה והטרפה יחשבו כמין אשר לא יתקרב ממנו, הוצרך להזכיר שיהיה אסור, וזהו שנאמר **ואכל לא תאכלהו (לעיל, כד)** שיהיו בכרת כשאר כל חלב, כי כל המין הקרב אסור, אפילו הנבלות והטרפות ממנו.

ואמר **יעשה לכל-מלאכה (לעיל, כד)**, לומר שאין בו טומאת נבלות, כי יאמר בנבלות: **"ובנבלתם לא תגעו" (י' יא, ט)**, ובחלב שלהן יאמר, שיגעו בו ויעשה ממנה כל מלאכה; ואם היה אסור החלב בקרבנות בלבד, למה הוצרך לומר כן: **"כל חלב... לא תאכלו"** בפרשת **ויקרא (י' יז)**, וכבר צוה שיעלה על המזבח לריח ניחח? ואיך נאכל אשי יי? טט – ע"פ הרמב"ן: א' אכילת חלב נבלה וטרפה של המין הקרב בכרת, ב' אין במגעו טומאת נבלות, ג' מותר למלאכה.

רלב"ג ויחלב נבלה וחלב טרפה, שלא יחשוב חושב שלא ינהג איסור החלב אלא בבהמות הראויות להקריב אשה ליי. ולמדנו מזה המקום, שהאוכל חלב נבלה וטרפה יתחייב משום חלב גם כן, ואם הוא חייב מפני היותו מנבלה וטרפה מצד אחר, כמו שיתבאר (**זב' א, ז**).

ואכל לא תאכלהו: – טפחא מרכא סלוק, סלוק מגביל אסור אכילת חלב לבהמות שממינן מביאים קרבנות. ו- **ראב"ע** פירש מכאן וממקום אחר על כן חלב העוף מותר.

ואכל – טפחא בתפקיד פותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריו **לא תאכלהו**: ובמיוחד שהטפחא ללא מרכא זה מאפשר לה תפקיד של התפשטות האפיון לכתוב אלפניה, כלומר איסור אכילת חלב גם על חלב נבילה וטרפה באיסור מוסיף, כפי **רלב"ג ויחלב נבלה וחלב טרפה**, שלא יחשוב חושב שלא ינהג איסור החלב אלא בבהמות הראויות להקריב אשה ליי. ולמדנו מזה המקום, שהאוכל חלב נבלה וטרפה יתחייב משום חלב גם כן,

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אחת: סלוק – סוף פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשטא; מרמז = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממשע, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרמז טפאא – יתור
 לרבות, מכל מקום; דוגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפירשה; מרמז תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרשה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב
 אחד נדרש; פסק ו – סיום שחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
 (קראא – סדר קריאת; אולא = גיש = גרש"ט – יוצא מהענין; קראא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק בכענין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
 שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידם התחבירי כעוצרים ומחברים-משרתים, ולפי ההשערות

1.2 ייקרא צו ג,ב – בבלי מעילה יא,ב

ויקרא צו ו,ג:

וְלִבְשׁ הַפְּהֵן מִדָּו וּמְכַנְסֵי-בֶדֶד יִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלֶה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצְלַי הַמִּזְבֵּחַ:

וְשָׂמוּ – זקף-גדול, בתפקיד שלוש, מועלות שתי אפשרויות

(א) אפשר מרמז לשלושה דברים שנעשתה מצוותן ויש בהם מעילה. (א) תרומת הדשן (ב) עגלה ערופה

הגמרא ממשכה בחקירה למצוא דבר שלישי שתהיה בו מעילה מדאורייתא

(ב) אפשר מרמז לשלושה דברים שיש בהם חובת וְשָׂמוּ אֶצְלַי הַמִּזְבֵּחַ (א) תרומת הדשן של מזבח חיצון (ב) דשן מזבח פנימי

ושירי פתילים ושמן של מנורה (ג) מוראת עוף (של כל קרבן עוף)

אבל ע"פ **תוספות בבלי מעילה יא,ב** המלים וְשָׂמוּ אֶצְלַי משמע שבתרומת הדשן של מזבח החיצון יש מעילה אחרי שהושם במקומו,

ואילו בדשן מזבח פנימי אין מעילה משהושם במקום נתינת הדשן בעזרת כהנים. לכן יכול להיות שטעם מלת וְשָׂמוּ – זקף-גדול ירמז

לשלושה דברים שנעשתה מצוותן ומועלים בהם. לכן נראה כי אפשרות (ב) צריכה להידרש ממקור אחר כגון (ו' צו ג,ב) **הַדָּשָׁן, וְהָרִים**

אֶת-הַדָּשָׁן – מונח רביע, לפחות ארבעה מיני דשן?; (א) מזבח חיצון, (ב) מזבח פנימי, (ג) מנורה (ד) לברר היכן שמו את דשן הקטורת

של יוה"כ בקדש הקדשים;

נושא: שלושה דברים שנעשתה מצוותן ויש בהם מעילה. (א) תרומת הדשן (ב) עגלה ערופה

הגמרא מבררת שניים שאין לה בה ספק, ומחפשת דבר שלישי. לכל הדברים המובאים הגמרא מוכיחה שיש בהם מעילה מרבנן. על הוכחה

מפסוק שמועלים בנסכים שנעשתה מצוותן שהביא רבי אלעזר בן צדוק הגמרא אומרת שזה רק אסמכתא.

בבלי מעילה יא,ב הרי תרומת הדשן שנעשה מצותו ויש בו מעילה! משום דהוה ליה תרומת הדשן ואיברי שער המשתלח שני כתובין

הבאין כאחד, וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין. הניחא למ"ד איברי שער המשתלח – אין נהנין מהן, אלא למאן דאמר נהנין

מהן, מאי איכא למימר? משום דהוה ליה תרומת הדשן ובגדי כהונה שני כתובין הבאין כאחד, וכל שני כתובין הבאין כאחד אין

מלמדין. הניחא לרבנן דאמרי (ויקרא ט"ז) **והניחם שם** – מלמד שהן טעונין גניזה, שפיר, אלא לרבי דוסא דאמר מותר להשתמש בהן

כהן הדיוט, מאי איכא למימר? משום דהוה תרומת הדשן ועגלה ערופה שני כתובין הבאין כאחד. הניחא למ"ד אין מלמדין, אלא

למ"ד מלמדין, מאי איכא למימר? תרי מיעוטי כתיבי, כתיב התם (דברים כא) **הערופה**, וכתיב התם (ו' צו ג,ב) **וְשָׂמוּ אֶצְלַי הַמִּזְבֵּחַ**, הני

– אין, מידי אחרינא – לא.

נסכים בתחילה מועלין בהן [וכו']. לימא מתני' דלא כר"א בר רבי צדוק, דתניא, ר"א בר רבי צדוק אומר: לול קטן היה בין כבש

למזבח במערבו של כבש, אחת לשבעים שנה פרחי כהונה יורדין בו, ומביאין יין קרוש שהוא דומה לעגולי דבילה, ושורפין אותה

בקדושה, שנאמר (במ' פ' כח, ט) **בְּקֹדֶשׁ הַסֵּף יִסֹּף שִׁכָר לֶהָ, כֶּשֶׁם שְׁנִיסוּכָה בְּקֹדֶשׁהּ** – כך שריפתה בקדושה. מאי משמע? ואמר

רבינא: אתיא קודש קודש (טט – **בְּקֹדֶשׁ קֹדֶשׁ**), כתיב הכא **בְּקֹדֶשׁ**, וכתיב התם (שם' תצ' טז, ד) **וְשָׂרַפְתָּ אֶת-הַנּוֹתָר בְּאֵשׁ לֹא יֵאָכַל כִּי-**

קֹדֶשׁ הוּא, מה נותר – שריפתו בקדושה, אף האי נמי – בקדושה! אפילו תימא ר' אלעזר בר רבי צדוק – דאי קלט (תוס' אדם הכניס כלי

לשיתין וקלט היין בנפילתו קודם שהגיע לקיר או רצפה, שאם ירד לרצפה הרצפה מקדשת וצריך לשרפו, אם כן לא נעשית מצותה). איכא דאמרי:

לימא מתני' כר' אלעזר בר ר' צדוק דאי קלט? אמרי: לא, ומדרבנן. והא קרא קנסיב לה? אסמכתא.

שמות תצוה לז: וְהִקְטִיר עֲלָיו אֶתֶּחֶן קִטְרֹת סַמִּים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר בְּהִישִׁיבוֹ אֶת-הַנֶּחֱלֹת וְקִטְוִינָהּ:

שמות תצוה כט, לד:

וְאִם-יִוָּתֵר מִבֶּשֶׂר הַמִּלְאִים וּמִן-הַחֶלְחָם עַד-הַבֶּקֶר וְשָׂרַפְתָּ אֶת-הַנּוֹתָר בְּאֵשׁ לֹא יֵאָכַל כִּי-קֹדֶשׁ הוּא:

ויקרא צו ו,ג:

וְלִבְשׁ הַפְּהֵן מִדָּו וּמְכַנְסֵי-בֶדֶד יִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלֶה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצְלַי

הַמִּזְבֵּחַ:

במדבר פינחס כח, ז: וְנִסְכּוֹ רִבִיעֵת הַחֵיִן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד בְּקֹדֶשׁ הַסֵּף יִסֹּף שִׁכָר לֶהָ:

ויקרא א, טז: וְהִסִּיר אֶת-מִרְאָתוֹ בְּנִצְתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלַי הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל-מְקוֹם הַדָּשָׁן:

מתני'. דישון מזבח הפנימי, והמנורה – לא נהנין ולא מועלין. המקדיש דישון בתחלה – מועלין בה. תורין שלא הגיע זמנו, ובני יונה

שעבר זמנו – לא נהנין ולא מועלין.

תוספות בבלי מעילה יא,ב דישון מזבח הפנימי – שהיו מקטירין את הקטרת על מזבח הפנימי והיה דשן עליו והיו נושאים אותו

במקום שזרקין בו המוראה והנוצה רחוק י' אמות מרגלי הכבש כדמפרש בתמיד (דף כח: כה) משום דכתיב **וְהִשְׁלִיךְ** ואין השלכה

פחות (עשר) [מעשרים] אמה.

גמ'. בשלמ' (בא, ב) מזבח החיצון – דכתיב ביה (ו' צו ג,ב) **וְשָׂמוּ אֶצְלַי הַמִּזְבֵּחַ**, מזבח הפנימי מנלן? אמר ר"א: דאמר קרא (טז, א)

וְהִסִּיר אֶת-מִרְאָתוֹ בְּנִצְתָהּ, אם אינו ענין למזבח החיצון – תנהו ענין למזבח הפנימי. אימא: אידי ואידי במזבח החיצון, ולקבוע לו

מקום! א"כ לימא קרא אצל המזבח, מאי (ו' צו ג,ב) **הַדָּשָׁן** – דאפילו מזבח הפנימי. מנורה מנלן דשן הדשן.

(ו' צו ג,ב) **הַדָּשָׁן, וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן** – מונח רביע, לפחות ארבעה מיני דשן?; (א) מזבח חיצון, (ב) מזבח פנימי, (ג) מנורה (ד) לברר

היכן שמו את דשן הקטורת של יוה"כ בקדש הקדשים;

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אהבה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא ספקא – יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטיה; מרכא תביר ספקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, כד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סיור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק ככעין "ג' מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פ"ד ה"א ... ומוציאין לו את הכף וכלי מלא קטרת דקה מן הדקה, וחופן ממנה מלא חפניו לא מחוקות ולא גדרות אלא טפופות הגדול לפי גדלו והקטן לפי קוטנו ונותן לתוך הכף. ... (הקטרת מדודה לגודל מלוא חפניו של הכהן הגדול המקטיר לכן לא אמור להישאר בכף הקטרת, קטרת שלא נשפכה ונשרפה)
רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פ"ד ה"ב ... אחר כך מקדש ידיו ורגליו ופושט בגדי זהב וטובל ולובש בגדי לבן ומקדש ונכנס לקדש הקדשים ומוציא את הכף ואת המחטה, ...
 (ה) אפשר כי דבר חמישי שאינו דשן היא מוראת העוף.
 (ו) **בבלי יומא כא,א** והתניא רב שמעיה בקלנבו: **שברי כלי חרס נבלעין במקומן**. ואמר אביי: מוראה ונוצה ודישון מזבח הפנימי ודישון המנורה נבלעין במקומן.

תוספות בבלי מעילה יא,ב

בשלמא מזבח החיצון דכתיב (וי' צ"א) **וְשָׂמוּ אֶצְלֵהּ הַמִּזְבֵּחַ** - לכאורה משמע דהכי קאמר בשלמא דישון מזבח החיצון אין מועלין משום דכתיב ושמו ומהו אין לפרש כך דהא בדישון מזבח החיצון יש בו מעילה כדמשמע לעיל דפריך והרי תרומת הדשן וכו' ואדרבה **וְשָׂמוּ משמע שיש בו מעילה** כדקאמר לעיל וכתיב התם **וְשָׂמוּ אֶצְלֵהּ** לכך נראה לפרש דייק ממתני' דקתני דישון מזבח הפנימי לא נהנין ולא מועלין משום דנעשה מצותו דהיינו דישון אבל עד שלא נדשן מועלין בו דאכתי לא נעשית מצותו דמצוה לדשנו ודוקא במזבח הפנימי אבל במזבח החיצון מועלין בו אף לאחר הדישון ועלה קאמר בגמרא בשלמא מזבח החיצון מועלין בו אף לאחר הדישון משום דכתיב **וְשָׂמוּ** לומר דאף כי נעשית מצותו מועלין בו כדנפקא לן לעיל מדכתיב (וי' צ"א) **וְשָׂמוּ אֶצְלֵהּ הַמִּזְבֵּחַ**, פנימי מנלן דמצוה לדשנו דנימא דאין מועלין משעת דישון ואילך משום דנעשית מצותו ולא נראה דא"כ משמע דקודם דישון יש מעילה בדשן מזבח הפנימי וזה אינו כדאמרינן בפרק כל שעה (פסחים דף כו.) דקטרת משתעלה תמרתו אין בו מעילה אלא נראה לפרש כך בשלמא מזבח החיצון דכתיב **וְשָׂמוּ** נפקא לן מיניה דהוי מצוה לדשנו אלא מזבח הפנימי מנלן דמצוה לדשנו ולא דמעילה קא צריך כלל וזה דוחק דהוה ליה לאיתויי גבי מזבח החיצון והרים הדשן (ולא ככתוב **וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן**) ועוד בסמוך דקבעי (יא,ב) מנורה מנא לן לא קבעי מדישון דהא כתיב בהדיא (שם תצ"ג) **בְּהִישָׁרְכוּ אֶת-הַנֶּרְתָּה** אלא קבעי מנלן דהיה קביעות מקום לדשנו [של] מנורה אצל מזבח קדמה לכך נראה לפרש דהכא נמי בעי בקביעות מקום דמשמע מתוך המשנה דקביעות מקום דמזבח הפנימי הוא אצל קדמה במקום ששם דישון מזבח החיצון מדקאמר דישון מזבח הפנימי אין מועלין משמע הא למזבח החיצון במקום שקבוע דישון פנימי מועלין ואם כן דישון מזבח הפנימי הוא אצל המזבח קדמה שאם הי' חוץ (לזמנה) אמאי מועלין שם אפילו במזבח החיצון והא אמרינן לעיל דמועלין בה עד שתצא לבית הדשן אלמא דכי יצאת לבית הדשן לית בה מעילה אלא ודאי דישון מזבח הפנימי הי' אצל מזבח קדמה סמוך לתרומת הדשן של מזבח החיצון (ובכאן גרס בית הדשנים היה שם) והשתא ניחא דקאמר דישון מזבח הפנימי אין מועלין הא של מזבח החיצון באותו מקום מועלין דאכתי לא יצא לבית הדשן שמחוץ למחנה ועלה קאמר בגמ' בשלמא מזבח החיצון נפקא לן קביעות מקום לתרומת הדשן דכתיב (וי' צ"א) **וְשָׂמוּ אֶצְלֵהּ הַמִּזְבֵּחַ** אלא מזבח הפנימי מנלן שיש קביעות מקום לדישון דאמר קרא (טז,א) **וְהִסִּיר אֶת-מִרְאָתוֹ בַּנֶּשֶׁלִיף וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלֵהּ הַמִּזְבֵּחַ קִרְמָה** אם אין ענין למזבח החיצון דהא כתיב **וְשָׂמוּ** תנהו למזבח הפנימי.

ואימא אידי ואידי למזבח החיצון ולקבוע לו מקום - פ"י לקבוע מקום למוראה ונוצה (שיש לו שתהא) במקום תרומת הדשן של מזבח וקשה דמשמע דקאי לקבוע מקום אתרומת הדשן של מזבח החיצון גופייהו ועוד קשיא מאי משני אם כן לימא קרא **אצל המזבח** ה"ל למימר (היה לו לכתוב בקיצור) אם כן לא לכתוב **אל-מקום הדשן** אלא **והשליך אותה אצל המזבח קרמה** ותו לא אלא ה"פ ואימא אידי ואידי לדישון המזבח החיצון ולקבוע לו מקום לדישון שהיא קדמה דכאידך קרא דושמו לא כתיב קדמה ולא הוה ידענא במזרח או במערב ומשני א"כ לימא קרא אצל (אצל) כלומר למה לי דכתיב **אל-מקום הדשן** לא לכתוב (לא היה לו לכתוב זה) אלא **אצל המזבח קרמה** והייתי למד בג"ש **אצל אצל** דישון מזבח החיצון במקום שזורקין בו המוראה והנוצה מאי **מקום הדשן** דאפילו מזבח הפנימי כלומר שגם קביעות מקום דישון מזבח הפנימי היה שם אצל מזבח החיצון.

מנורה מנלן - דדישונה היה שם אצל המזבח דשן הדשן כלומר בג"ש דשן דשן נפקא לן ממזבח.

והשליך אותה אצל המזבח קרמה אם אין ענין למזבח החיצון דהא כתיב **וְשָׂמוּ** תנהו למזבח הפנימי.

והשליך אותה – קדמא ואולא, כעין כלל מלמד **אצל המזבח** – מהפך פשטא, מוציא הכתוב מפשרו **קרמה** – זקא-קטן, בתפקיד שתיים, (א) פשוטו של מקרא מקום השלכת מוראת העוף, (ב) המוציא מפשרו של מקרא תנהו לדישון מזבח הפנימי

מקום הדשן – טפחה סלוק. סלוק מגביל למקום אחד לדשן, טפחה פעם בתפקיד פותח טפח להתאפיין מהסילוק ואח"כ בתפקיד התפשטות האפיון אל הכתוב לפניו לדרוש שגם מוראת העוף וגם הנדרש ממנה לדשן מזבח פנימי ודשן מנורה יושמו במקום היחיד לדשן והוא מקום תרומת הדשן של מזבח החיצון.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
הפניות השערות: אהא, סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור
לרבות, מכל מקום; דוגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפרישה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק | – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זוקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק ככעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות

1.3 ויקרא צו ו,א

ויקרא צו ו,א: וַיִּדְבֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

לְאמֹר נותריקון לאו אמור, עם טעם סלוק, מלמד להגביל בעשה הבא ללאו והוא למעט פסולים בקודש מלהיות מוקרבים ועם עלו על המזבח לא ירדו אבל שלא ישרפו במערכה הגדולה, אלא ישרפו במערכה נפרדת.

ויקרא צו ו,ב:

צו אַת-אַהֲרֹן וְאֶת-בְּנָיו לְאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֹלָה

הוא העֹלָה על מוקְדָה על-הַמִּזְבֵּחַ כָּל-הַלֵּילָה עַד-הַבֶּקֶר וְאִשׁ הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד בּוֹ:

זֹאת תֹּרַת - מרכא טפאא - **מלבי"ם** זֹאת ממעט מ- תורה כלל, אבל תבנית הטעמים של הכתוב **זֹאת תֹּרַת** - מרכא טפאא, היא כעין יתור לרבות, היינו מרומז למיעוטים אחדים, הנלמדים בחלק הבא של הפסוק.

זֹאת הָיָה הָעֹלָה - שלושה מיעוטים - **רש"י הוריות ג** ע"פ רבי יהודה בספרא, כל מיעוט לימוד לעצמו, **זֹאת, הָיָה הָעֹלָה**

זֹאת - פרט לנשטחה בלילה **הָיָה** - ושנשפך דמה **הָעֹלָה** ושיצא דמה חוץ לקלעים **(הָעֹלָה** טעם פזר, גם במשמעות של פיזור מעבר לקלעים)

הָעֹלָה - הוריות ג - מיעוט - **ספרא** מה עולה שהיא ראויה לאישים אם עלתה לא תרד כך כל דבר שהוא ראוי לאישים אם עלה לא ירד, ... מה בין רבי יהושע לרבן גמליאל, דם ונסכים שר"ג אומר לא ירדו...

מרבבה את אלו שפסולין בקודש ומוציא את אלו שלא היה פסולין בקודש

כלל שר"ע אומר כל שפסולין בקודש מקודש מקבלו, לא היה פסולין בקודש אין הקודש מקבלו וכו'

... עולה באה בגלל עצמה יצאו נסכים שאינם באים בגלל עצמם (טט) – הכוונה שאלו חובות נסכים של הקרבן, כי יש נסכים לעצמם) **הָעֹלָה** – אתנה, מגביל שריפת הפסולים על המזבח רק למה שראוי לאישי המזבח, וממעט את הנסכים הנלווים לקרבן.

טט - **הָעֹלָה** – פזר דרשהו לענין אחר ואם צריך גם לענינו.

כאן לענינו מלמד על עולה שנפסלת בגלל יציאה חוץ לקלעים,

לענין אחר כל דבר ראוי לאישים ופסולין בקודש, אם עלה לא ירד

טט – ראה בהמשך בענין שריפת הפסולים שעלו ולא ירדו, במדורה רביעית או חמישית על המזבח (**בבלי יומא מו, א**)

ויקרא צו ו,ב:

צו אַת-אַהֲרֹן וְאֶת-בְּנָיו לְאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֹלָה

הוא העֹלָה על מוקְדָה על-הַמִּזְבֵּחַ כָּל-הַלֵּילָה עַד-הַבֶּקֶר וְאִשׁ הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד בּוֹ:

בבלי יומא מו,א אמר רבי אלעזר משום בר קפרא, אומר היה רבי מאיר: איברי עולה שנתותרו - עושה להן מערכה בפני עצמה וסודרן, ואפילו בשבת. - מאי קא משמע לן? תנינא: בכל יום היו שם ארבע מערכות! - אמר רבי אבין: לא נצרכה אלא לפסולין. **ודוקא שמשלה בהן האור**, אבל לא משלה בהן האור - לא. איכא דאמרי: אחד כשירין ואחד פסולין, אי משלה בהן האור - אין, ואי לא - לא.

(הסבר ע"פ עורך המתבנתא) רבי אלעזר מחדש בדברי רבי מאיר שאף אם האיברים שנתותרו הם איברים פסולים, והם מאותו סוג שאם עלו לא ירדו אזי עושה להם מערכה בפני עצמה בראש המזבח, כי היה מקום לומר שעושים מערכה נפרדת רק לאיברים כשרים שנתותרו, שלא נתעכלו מבערב, קמ"ל רבי אלעזר שאף לפסולים עושים מערכה נפרדת, ועל כך מוסיף רבי אבין ודוקא שכבר אהזה במ אש מאתמול שאז גם לפסולים עושים מערכה נפרדת, ויש אומרים שלכשירים ולפסולים שאהזה בהם האור עושים מערכה נפרדת כנראה משותפת ואחרת נשרפים במערכה הגדולה.

(ע"פ בבלי זבחים פד, א ההלכה היא שקרבן שנפסל לא יעלה על המזבח, שנאמר בהם שלא יעלו אבל אם עלו לא ירדו, ויש פסולים שאפילו אם עלו ירדו)

(י"ז צו ו,ב) ... הוא העֹלָה על מוקְדָה על-הַמִּזְבֵּחַ כָּל-הַלֵּילָה עַד-הַבֶּקֶר וְאִשׁ הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד בּוֹ:

טט – שריפת הפסולים שעלו ולא ירדו נדרשת מהכתוב המתחיל **(י"ז צו ו,ב)** **הוא העֹלָה** – מונח פזר, המרמז לכעין שני תפקידי פזר שבדרך כלל מלמד דרשהו לענין אחר ואם צריך דרשהו לענינו, ע"פ **בבלי יומא מו,א** חידש רבי אלעזר בדברי רבי מאיר שלא יברי קרבן כשרים שלא נגמר עיכולן עושה מערכה נפרדת בראש המזבח ולפסולים שלא נגמר עיכולן עושה מערכה נפרדת בראש המזבח, או עושה להן מערכה משותפת ונפרדת מהמערכה הגדולה.

ודומה הדבר ללימוד **(י"ז צו ו,ב)** **וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדְּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בְּאֵשׁ הַשְּׂרָף: פ**

בבלי פסחים כד,א ואם אינו ענין לאכילה – תנהו ענין לאיסור הנאה. אי מה כאן בשריפה - אף כל איסורין שבתורה בשריפה! אמר קרא **(י"ז צו ו,ב)** **בְּקֹדֶשׁ ... בְּאֵשׁ הַשְּׂרָף**, בקדש - בשריפה, ואין כל איסורין שבתורה בשריפה. והאי **בְּקֹדֶשׁ ... בְּאֵשׁ הַשְּׂרָף**

להכי הוא דאתא (האם קרא זה בא ללמדנו על השריפה בקדש)? האי **מיבעי ליה לכדרבי שמעון!** דתניא, רבי שמעון אומר: **בְּקֹדֶשׁ ... בְּאֵשׁ הַשְּׂרָף** - לימד על חטאת ששורפין אותה בקדש, ואין לי אלא זו בלבד, פסולי קדשי ואימורי קדשים קלים מנין?

תלמוד לומר: **(וכל) בְּקֹדֶשׁ ... בְּאֵשׁ הַשְּׂרָף.**

ירושלמי פסחים פ"ז ה"ו, (וילנה נג,ב)

... ר"ע - **(י"ז צו ו,ב)** **וְכָל-חֲטָאת** - לשאר קרבנות שארע בן פסול בקדש שישרפו בבירה.

טט - כך גם לומד רבי שמעון (תלמידו של רבי עקיבא) ב-**בבלי פסחים הנ"ל**.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אחת: סלוק – סוף-ספוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטח; מרכא תביר טפחא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

טט – היות וב- **בבלי יומא מוא**, נדרש מהכתוב (**וי צו ו,ב**) ... **הוא העלה** לשריפת הפסולים שעלו על המזבח בראש המזבח ולא ירדו, אזי הכתוב (**וי צו ו,בג**) **וְכָל-חֲטָאֹת** – פזר, הוא יתר ואינו לגופה של סוגיית השריפה שריפת הפסולים על המזבח, משמעותה דרשהו לענין אחר, היינו פזר לכל אותם פסולים בקודש שלא נאמר במ כיצד לנהוג במ ושרפם במדורה המיוחדת בקודש כפרש"י.

יש לזון מה משמעות **על מוקדה על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר** **על** – תרסא (תלישא-קטנה) **מוקדה** – קדמא **על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר** – מהפך פשטא זקף-קטן . התבנית קדמא מהפך פשטא עשויה לפעול בתפקיד כעין מידה של רבי אלעזר ברבי יוסי דבר שחבירו שלפניו מלמד עליו או הוא מלמד על חבירו שלפניו. אם כתוב זה מלמד על הכתוב שלפניו **הוא העלה** מה הוא מלמד עליו.

תשובה לטעם קדמא במלת **מוקדה** נמצאת ב-**ירושלמי מגילה פ"א ה"א (וילנה טו,ב)**
 ...קרייה מסייע לר' יוסי בן חנינה (**וי צו ו,ב**) ... **זאת תורת העלה** – מרכא טפחא אתנח, **הוא העלה** – מונח פזר שהיו בני נח מקריבין ...

קה"ע העלה. משמע הידועה מעיקרא ומה"א קדריש.
פנ"מ הוא העלה. משמע שכבר היתה קריבה בבני נח וכשבאו לגבי שלמים כתיב (**וי צו ז,א**) **זאת תורת זבח השלמים** – מרכא טפחא מונח אתנח, **אשר יקריב לה** – מרכא טפחא סלוק, אלא **אשר יקריב** משמע מכאן ולהבא ולא הקריבום בני נח.
מוקדה – קדמא, מלמד שקרבן **הוא העלה** ידוע מעיקרו שכבר היתה קריבה בבני נח . הולך ובא מבני נח

ויקרא צו ו,ב:
צו את-אֶהרֹן וְאת-בְּנָיו לֵאמֹר זאת תורת העלה
הוא העלה על מוקדה על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר ואש המזבח תיקר בו:

* דמיון לשמות בא ... **זאת חקת הפסח** – טפחא מונח אתנח **כל-ערל לא-יאכל בו** – טפחא מרכא סלוק
 * **מכילתא** זאת וגו' כלל, כל-ערל וגו' פרט (**בבלי פסחים סא,א,ב**, פלוגתא האם הפסח נפסל אם כהן מחשב בזריקת הדם לכפר על מיעוט ערלים בחבורה או רק אם כל החבורה ערלים.)
רש"י -

* **א'** הרי הענין בא ללמד על הקטר חלבים ואיברים שיהא כשר כל הלילה
 * **ב'** וללמד על הפסולין איזה אם עלה ירד ואיזה אם עלה לא ירד
 * **ג'** שכל תורה לרבות הוא בא
 * טט -לכן מה שאמרה המכילתא בזאת חקת הפסח - כללי ופרטי יכול להיות בשיטת ר"ע ? רבוי ומיעוט ואז יתאים לאופן הכללי שטפחא באה לרבות
 * לומר תורה אחת לכל העולים ואפילו פסולין אם עלו (שפת"ח) לא ירדו. **שפת"ח** - שהמזבח יקדשם. ופסולין ר"ל שהיה פסולם בקדש.
 * **טט** - **זאת תורת** – מרכא טפחא לרבות כרש"י או **כלל** כלשון המכילתא. במידת רבוי ומיעוט, ממעטים את הרחוק ביותר וזה יתאים לפרש"י ל- **הוא העלה** - מונח פזר - למעט את הרובע והנרבע וכיצא בהן (תפקיד הפזר לרבות אם אינו לענינו דרשהו לענין אחר) שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שבאו לעזרה.

על מוקדה על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר -
על תלישא-קטנה מלמדת שיעור ומחיצה, שיעור - מספר מדורות, הנלמד מכעין כלל הצריך לפרט הבא **מוקדה** – קדמא, פותח הכלל הצריך לפרט והוא המדורה הראשונה. מדורה שניה **על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר** מדורה שלישית **ואש המזבח תיקר בו** מלמד על לפחות שלוש מדורות אש על המזבח. המדורה הרביעית אפשר שנלמדת מ-**(ויקרא צו ו,ה)**

האם העולה על מוקד המסוים לעולה, או אם נתנה על כל מוקד תשרף?
 מלמד שפסולין בקודש, המזבח מקדשם ונשרפין על המזבח, אבל נותר ועוד פסולין נשרפים במדורה בעזרה שאינה המזבח

סיכום:
על תלישא-קטנה מלמדת שיעור ומחיצה, שיעור - מספר מדורות, מחיצה - להוסיף מדורה נפרדת לקרבנות כשרים שלא נגמר עיכולן, ומקרבנות כשרים כאלה דורש ע"י
מוקדה על-המוזבח כל-הלילה – קדמא מהפך פשטא, מלמד שאם קדמה עליתן של הקרבנות לרבות פסולים על המזבח, לא ירדו אלא ישרפו בראש המזבח. כיצד?
הוא העלה – מונח פזר, מקרבנות כשרים שלא נגמר עיכולן ושורפן במערכה נפרדת בראש המזבח (דעת ר' מאיר יומא מה,א) לומד לקרבנות פסולים שלא נגמר עיכולן עושה מערכה נפרדת בראש המזבח או עושה להן מערכה משותפת ונפרדת מהמערכה הגדולה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות השערות: אחת: סלוק – סוף-סוס – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפקא – שנוי משמעות, רבוי מתפשוט; מרכא טפקא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפקא – קבוצה עם הלכה שיה לפיטח; תביר מרכא טפקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושע, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדימות; אולא = גיש"ש – 5; ויצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא ויצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות

1.4 ויקרא צו ו,א

**ויקרא צו ו,ג: וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בָד וּמְכַנְסֵי-בֵד וְלִבְשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ
וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלֶה עַל-הַמִּזְבֵּחַ
וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ:**

ראה תבנית טעמים מקבילה **ויקרא אחרי מות טז,ד: כְּתַבְתָּ בֵד קֹדֶשׁ וּמְכַנְסֵי-בֵד יִהְיוּ עַל-בְּשָׂרוֹ
וּבִאֲבָנָם בֵּד יִחָזְקוּ וּבְמַצְנַפְתָּ בֵד יִצָּנְפוּ בְּגֵדֵי-קֹדֶשׁ הֵם וְרַחֵם בְּפִימֵי אֶת-בְּשָׂרוֹ וּלְבָשָׁם:
שמות פקודי לט,כח: וְאֵת הַמַּצְנַפְתָּ שֵׁשׁ וְאֶת-פְּאֲרֵי הַמְּגַבְעֵת שֵׁשׁ וְאֶת-מְכַנְסֵי הַבֵּד שֵׁשׁ מְשֻׁנָּה:
יחזקאל מדי,יח: פְּאֲרֵי פְּשִׁתִּים יִהְיוּ עַל-רֵאשֵׁים וּמְכַנְסֵי פְּשִׁתִּים יִהְיוּ עַל-מְתַנְיָהֶם לֹא יִהְיוּ בְּיוֹצֵי:
יחזקאל כז,טז: אַרְסָם סִסְרִתָּהּ מֵרֵב מַעֲשֵׂיָהּ בְּנִפְךָ אֲרָגְמוֹ וְרַקְמָה וּבוּז וְרֵאמֶת וְכַדְכַד נִתְּנוּ בְּעֵבֹבֹנָהּ:
ר' מנחם בן שמעון ובוין – תרגום "שש" (יח' כז,ז) (ר' יוסף קרא מבגד של בוין, רד"ק יריעות פשתן), והם בגדי פשתים או מטה.**

בבלי זבחים יח,ב תנו רבנן: **בָּד** – שיהיו של בוין, **בָּד** – שיהו חדשים, **בָּד** – שיהו שזורים, **בָּד** – שיהו חוטן כפול ששה, **בָּד** – שלא
ילבש של חול עמה. א"ל אביי לרב יוסף: בשלמא שיהו של בוין (=בד=פשתן), הא קמ"ל: בוין אין, מידי אחרינא לא, אלא **בָּד** שיהו
חדשים, חדשים אין, שחקין לא, והתניא: משוחקין – כשרים! אמר ליה וליטעמין: (שואל רב יוסף לאביי כיצד תסביר שמלת) **בד** (נדרשת)
שיהו חוטן כפול ששה, (כאשר) **בד** – חד חד לחודיה משמע (מלה בלשון יחיד ללמד על חוט אחד לבדו)! אלא הכי קאמר: בגדים שנאמר
בהן **בד** – צריכין שיהו של בוין, חדשים, שזורים, שיהו חוטן כפול ששה, יש מהן למצוה, יש מהן לעכב.

רש"י דברים שנאמר בהן **בד** צריכין כו' יש מהן למצוה – חדשים לנוי דלאו ממשמעותא אתי ויש מהן לעכב בוין ושזורים וחוטן
כפול ששה בוין כדמפרש ואזיל דבר העולה מן הקרקע **בד** כבד שזורים כיון דבד היינו בוין ובעלמא קרי להו שש משזר וחוטן
כפול ששה כדאמרין בסדר יומא (דף עא:;) וילפינן בסדר יומא מקראי דברים שנאמר בהן שש חוטן כפול ששה ויליף ליה
לעכיבא.
מרש"י משמע שאין לומדים זאת ממלת **בד** אלא היא מין אסמכתא

ממאי דהאי **בד** כתנא הוא? אמר רבי יוסף ברבי חנינא: דבר העולה מן הקרקע **בד** כבד (**רש"י** קנה יחידי מכל גיזעי ואין ב' קנים עולים מגזע
אחד). אימא: עמרא (**רש"י** צמר בהמה עולה **בד** כבד נימא נימא לבדה!) עמרא מיפצל. כיתנא נמי מיפצל! על ידי לקותא מיפציל (צמר מתפצל
מעצמו, פשתן מתפצל רק ע"י כתישתו). רבינא אמר, מהכא: (**יחזקאל מדי,יח**) פְּאֲרֵי פְּשִׁתִּים יִהְיוּ עַל-רֵאשֵׁים וּמְכַנְסֵי פְּשִׁתִּים יִהְיוּ עַל-מְתַנְיָהֶם לֹא
יִהְיוּ בְּיוֹצֵי: א"ל רב אשי לרבינא: והא עד דאתא יחזקאל מנלן? ולטעמין, הא דאמר רב חסדא: דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו,
מדברי יחזקאל בן בוזי למדנו: (**יחזקאל מד**) כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבא אל מקדשי (לשרתני), עד שבא יחזקאל מנלן? אלא
גמרא גמירי לה ואתא יחזקאל ואסמכיה אקרא, הכא נמי גמרא גמירי לה כו'.

המקראות בתורה הם אסמכתאות היינו נושאי תבניות טעמים המרמזות כאן להלכה למשה מסיני והנביא יחזקאל פרט אותם בפסוקי
נבואותיו.

וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן – קדמא ואזלא, כעין כלל מלמד לכל עבודות המקדש

מְדוּ בָד – מונח רביע בתפקיד של לפחות ארבעה אפיונים. בעזרת הרב א"מ פערל הי"ו

בבלי זבחים יח,ב ארבעה אפיונים אלא הכי קאמר: בגדים שנאמר בהן **בד** (טט – היינו **מְדוּ בָד** – מהמונה רביע תדרוש) – צריכין שיהו
של (טט – א) **בוין**, (טט – ב) **חדשים**, (טט – ג) **שזורים**, (טט – ד) **שיהו חוטן כפול ששה**, (שני האפיונים הבאים מסבירים את הקודמים) **יש מהן
למצוה, יש מהן לעכב**.
אפיונים נוספים הנלמדים מ-**מְדוּ בָד**.

בבלי יומא עא,ב ויעשו את הכתנת שש... (**שמות פקודי לט,כח**) וְאֵת הַמַּצְנַפְתָּ שֵׁשׁ וְאֶת-פְּאֲרֵי הַמְּגַבְעֵת שֵׁשׁ וְאֶת-מְכַנְסֵי הַבֵּד שֵׁשׁ מְשֻׁנָּה:
חמשה קראי כתיבי: (טט – זה מהכתוב) **חד** – לגופיה, (טט – א לעיל) דכיתנא ניהוו. (טט – ד לעיל) **וחד** – שיהו חוטן כפול ששה, (טט – ג
לעיל) **וחד** – שיהיו שזורים, (טט – ה) **וחד** – לשאר בגדים שלא נאמר בהן שש, (טט – אפיון המסביר הקודמים) **וחד** – לעכב.
בבלי זבחים מביא פסוקים נוספים להוכחת משמעות **בד** ומסכם שהמקראות הן אסמכתאות בלבד **וגמרא גמירי**, היינו מסורת בידניו, הלכה
למשה מסיני.

וּמְכַנְסֵי-בֵד וְלִבְשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ – זרקא מונח סגול

וּמְכַנְסֵי-בֵד – מקף בתפקיד רב-מצב, (א) בגדי הכהונה חדשים לבנים לעומת (ב) בגדים חדשים צהובים או שחוקים

וּמְכַנְסֵי-בֵד וְלִבְשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ – זרקא מונח סגול – בתפקיד גריעה מהענין וזה בגדים שחוקים או בגדי פשתן צהוב שהם פחותין בערכם
אבל שוים בקדושתם. **בבלי זבחים יח,ב** אומר שנדרש מהם להיות חדשים, לכן יתאים יותר פשתן צהוב, ומדרשה לומד גם שחוקים. כאן
רבי יהודה הנשיא לומד זרקא מונח סגול כמו רבנן!

וּמְכַנְסֵי-בֵד וְלִבְשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ – זרקא מונח סגול – בתפקיד הוספה מהענין על הענין וזה לרבות מצנפת ואבנט (וכנראה גם כתונת) על
המכנסיים לענין הרמת הדשן. זה נלמד ממלת **וְלִבְשׁ** – בטעם מונח המרבה יותר מבגד אחד.

בבלי יומא כג,ב ומאי שנא הני? – **מְדוּ בָד**, **מְדוּ בָד** – כמדתו, **וּמְכַנְסֵי-בֵד** – לכדתניא: מנין שלא יהא דבר קודם למכנסים – שנאמר **וי'
צו ו,ג**) **וּמְכַנְסֵי-בֵד וְלִבְשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ** – וריש לקיש: **מְדוּ בָד** – כמדתו – מדאפקיה רחמנא בלשון **מְדוּ בָד**. שלא יהא דבר קודם למכנסים מ-
עַל-בְּשָׂרוֹ נפקא. נימא כתנאי: **עַל-בְּשָׂרוֹ** מה תלמוד לומר **וְלִבְשׁ** – להביא מצנפת ואבנט להרמה (של הדשן), דברי רבי יהודה.
יש להעיר כי **עַל-בְּשָׂרוֹ** – מקף בתפקיד רב-מצב, (א) מכנסיים כתונת על בשרו (ב) אבנט מעל הכתונת (ג) מצנפת מעל שער

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
הפניות השורות: אחת: סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושעם, ב"כ מצב
אחד נדרש; פסוק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ט; ויצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשא אחר בהלכה;

מפרשי השולחן ערוך ט"ו, מ"א, הגר"א מפרשים הרחבת המושג (הענין של) **יִלְבַּשׁ** על מושג (ענין של) **עַל-בְּשָׂרוֹ**
וּמְכַנְסֵי-בֵדִי יִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ – זרקא מונח סגול – בתפקיד הוספה מהענין על הענין, מבגדי כהנים לומדים על איסור הציצה בתפילין

שלחן ערוך, הוצאת מפעל שולחן ערוך השלם, מכון ירושלים, התשנ"ד שלחן ערוך אורח חיים א, סימן כ"ז סעיף ד'
ע' קנ"ד סעיף ד' לא יהא דבר חוצץ בין תפילין לבשרו, לא שניא של יד לא שניא של ראש: הגה ודווקא בתפילין אבל ברצועות אין להקפיד.

ט"ז (ג) דבר החוצץ. דכתיב (**שמות בא יג, ט**) **לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלְךָ**, שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין ידו, וכן בשל ראש: (ט – בט"ז לא כתב תחילת הפסוק (**שמות בא יג, ט**), **וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלְךָ**, מלת **וְהָיָה** בטעם תרסא שאחד מתפקידיו מלמד על חציצה, כאן שלא תהיה חציצה, וזה בא בלימוד נוסף על הלימוד מבגדי כהונה)
מ"א ד דבר חוצץ. בזבחים דף י"ט ע"א מבעיא אם כנה חיה ושערו הוי חציצה לענין בגדי כהונה, ונראה לי שמפני זה כתב הרוקח שיש לגלח השער שעל הצואר שלא יהא חוצץ, וכתב עליו האגור סימן נ"ה ולא נהגו כן. ומיהו בכנה מתה ועפר יש לזוהר, דבזה לא איבעיא לן כלל. ובש"ה (מסכת חולין ד"ה כתב אבא) כתב לרחוץ מקום הנחת תפילין:
ביאור הגר"א [י] [סעיף ד'] לא כו'. זבחים י"ט א, וערכין ג' ב', וכפירוש הרא"ש [ה"ק, תפילין סימן י"ח] משום חציצה. דלא כפירוש רש"י ותוספות בערכין שם ד"ה שלא כו', דלפירושם מאי פריך בזבחים שם דראש נמי כו', הא שם כתיב (דברים תבוא כח, ז**) **וְרָאוּ כָל-עַמֵּי הָאָרֶץ** וכו' כמו שאמרו במנחות ל"ה ב', וכמו שכתבו תוספות שם בסוף ד"ה אלו, וכן כתבו בברכות ו' א' ד"ה אלו. והטעם משום דכתיב (**דברים ואתחנן ו, ח**) **עַל-רִגְלְךָ ... בֵּינו עֵינֶיךָ** שלא יהא חוצץ, כמו שאמרו בבגדי כהונה. וזהו שכתב **בין כו'**, וכמו שאמרו בזבחים [שם], כן נראה לי: (טט – מענין מדוע הגר"א השתמש בפסוק (**דברים ואתחנן ו, ח**)). ולא כט"ז שהשתמש ב- (**שמות בא יג, ט**) **וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלְךָ**, מלת **וְהָיָה** בטעם תרסא שאחד מתפקידיו מלמד על חציצה, כאן שלא תהיה חציצה. את החציצה עצמה הגר"א דרש ממלת **בין**. גם בפסוק (**שמות בא יג, ט**) **בֵּינו עֵינֶיךָ**, נמצאת מלת "בין" ויחד עם טעם תרסא מלמד על מניעת חציצה. **וְלִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** – פשטא מונח זקף-קטן. שני לימודים כפשוטם (א) מיקום תפילין של ראש בין עינו ובדרשה ממקום אחר מעל המצח; (ב) כתוצאה מהרמז של תרסא – ללא חציצה מתברר שזה לגבי התפילין. בעוד הלימוד המקובל של מניעת חציצה מבגדי כהונה.)
[י"א] [נהגה] ודווקא כו'. דלא נאמר (**שמות בא יג, ט**) **לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלְךָ** אלא על חציצה. ממה שאמרו שם [מנחות ל"ז ב'] (**שמות בא יג, ט**) **לֶךָ לְאוֹת** ולא [לאחרים] כו' במקום כו', ואילו רצועה עוברת על היד ונכרכת באצבע, כן נראה להלכה אבל לא למעשה בין של יד בין בשל ראש (כו'). ועיין ט"ז [ס"ק ד'] ומ"א [ס"ק ה']**

(**שמות בא יג, ט**) **וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלְךָ וְלִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** לְמַעַן תִּהְיֶה תִּזְכָּרְתָּ ה' בְּיַד בְּגֵד הַיּוֹצֵאתָ ה' מִמַּצָּרִים:
(**שמות בא יג, ט**) **וְהָיָה לְאוֹת עַל-רִגְלְךָ וְלִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** בְּיַד בְּגֵד הַיּוֹצֵאתָ ה' מִמַּצָּרִים: ס
(**דברים ואתחנן ו, ח**) **וְקִשְׁרְתֶם לְאוֹת עַל-רִגְלְךָ וְהָיָה לְטֹטְפֹת בֵּינו עֵינֶיךָ:**
(**דברים תבוא כח, ז**) **וְרָאוּ כָל-עַמֵּי הָאָרֶץ בְּיַד שֵׁם ה' נִקְרָא עֲלֶיךָ וְרָאוּ מִמֶּךָ:**

ויקרא צו וד – ה: [ד] וּפָשַׁט אֶת-בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת-הַרְשָׁן אֶל-מַחְוֵי לַמַּחְזָה אֶל-מְקוֹם טְהוֹר:
[ה] וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד-בּוֹ לֹא תִכְפֹּה וּבֵעַר עָלֶיהָ הַכֶּתֶן עֲצִים בְּפִקָּר בְּפִקָּר וְעָבַד עָלֶיהָ הַעֲלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:
בבלי יומא מהא, (בלשון עורך המתניב) ורבי יהודה (שסובר שבכל יום היו רק שתי מערכות, מה הוא דורש מהפסוק ויקרא צו וד.
וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד-בּוֹ) ההוא להצתת אליתא הוא דאתא דתניא היה רבי יהודה אומר מניין להצתת אליתא שלא תהא אלא בראשו של מזבח, תלמוד לומר **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד-בּוֹ** (מזה רואים שצריך שה'תוקד-בו' דהיינו הצתת האליתא (קסמין דקים) תהיה בראשו של מזבח)
טט – **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד-בּוֹ** – קדמא מהפך פשטא – דבר שחבירו מלמד עליו. בסיפא פסוק ד' הנושא הוא **וְהוֹצִיא אֶת-הַרְשָׁן**. הדשן צבור בתפוח בראש המזבח, ולכן אפשר שזה האפיון להודיע שהדלקת האליתא תהיה בראשו של מזבח.
עַל-הַמִּזְבֵּחַ – מקף בתפקיד רב-מצב (א) כפשט הפסוק **עַל-הַמִּזְבֵּחַ** פירושו בראש המזבח; (ב) אלא שלמילת "על" יש משמעויות אחרות כמו "ליד, לפני" ואז זה לא בראש המזבח!
לעצם הצתת אליתא – קסמין דקים **וְהָאֵשׁ** בקדמא, רמז שזאת המזורה המוקדמת המשמשת להצתת קסמין מהם מתחילים אש המערכות כנדרש ב-**ירושלמי יומא פ"ב ה"א לט טור ג** מצוה להקדים אש לעצים שני' וערכו עצים על האש קידם עצים לאש

ויקרא צו ו, ה: וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד-בּוֹ לֹא תִכְפֹּה וּבֵעַר עָלֶיהָ הַכֶּתֶן עֲצִים בְּפִקָּר בְּפִקָּר וְעָבַד עָלֶיהָ הַעֲלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:
תורה שלמה (ע) (פסחים נח, ב) וְעָבַד עָלֶיהָ הַעֲלָה, ת"ר מנין שלא יהא דבר (נקטר במערכה משנערכה שחרית) קודם לתמיד של שחר, תלמוד לומר **וְעָבַד עָלֶיהָ הַעֲלָה** (בתר **וּבֵעַר עָלֶיהָ הַכֶּתֶן** כתיב דהוא סידור מערכה) מאי תלמודא (דהאי העולה אתמיד של שחר קאי) אמר רבא העולה. עולה ראשונה ... היינו עולת תמיד וגו'
עָלֶיהָ הַכֶּתֶן עֲצִים – דרגא תביר טפאא, קבוצת פרטים שעל כולם חלה אותה הלכה, כאן הבערת האש עד שתאחז בשני גזרי העצים.

ספר התודעה ט"ו באב – יום שפסקו בו מלכרות עצים למערכה ... והיו קוראים אותו "יום תבר מגל", היינו שבירת הקרדומות שאין צורך עוד בקרדומות בשנה זו כיון שפסקו כבר לכרות בהם עצים למערכה.
היו תקופות בהן מביאי העצים הסתירו אותם בצורת סולמות כדי להערים על הפרעות הגויים. אמר הגר"א שדבר זה מרומז בכתוב **וּבֵעַר עָלֶיהָ הַכֶּתֶן עֲצִים בְּפִקָּר** וגו', הטעמים שעל התיבות **עָלֶיהָ הַכֶּתֶן** – דרגא תביר והרי הטעם משלים את הכתוב: **וּבֵעַר עָלֶיהָ הַכֶּתֶן** מדרגות מפורקות (דרגא = סולם; תביר = שבור, כלומר מפורק והרי) - **עֲצִים**, וגו' **וּבֵעַר** – קדמא, סדר קדימה בעבודות במזבח ובבית המקדש, סידור עצים, סידור שני גזרי עצים (בבלי יומא), הבערת עצים קודמת לתמיד של שחר הקודם לשאר קרבנות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששור: אחת: סלוק – סוף-פסוק – מגביל: מונח – רבוי: מהפך פשטא – מוציא פשטא – מראק = מאריך, רבוי: דרגא – מצרף: תביר – מחלק, מעטט, לא ממש: טפא – שניו משמעות, רבוי מתפשט: מראק טפא – יתור
 לרבות, מכל מקום: דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה: מראק תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה: מקף-רב-מצב של המושג, בד"כ מצב
 אחד נדרש: פסק ו – סודו שנתלק, השלם והחלק נדרשים: זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו: פשטא – פשוט, 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש: השלישית:
 (קדמא – סדר קדמות: אולא = גרש"ט – 5: יוצא מהענין: קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל: תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה: תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
 שער, מחיצה: פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה:

ויקרא צו ו,ו: אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה: ס

בבלי יומא מו,ב (בלשון עורך המתיבתא) ד"ה איתמר, המכבה אש מחתה ומנורה (אדם שחתה גחלים לצורך המחתה או לצורך הדלקת המנורה, ולאחר שחתה כיבם) אביי אמר חייב (מלקות משום שעבר על הלאו 'לא תכבה') רבא אמר פטור.
 דכבייה בראשו של מזבח - דכולי עלמא לא פליגי דחייב. כי פליגי - דאחתיה אארעא וכבייה. אביי אמר: חייב, אש המזבח הוא. רבא אמר: פטור, כיון דנתקה - נתקה.
 אלא הא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא: המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבה - חייב. כמאן - כאביי? - אפילו תימא כרבא, התם לא אינתיק למצותה, הכא אינתיקה למצותה.
 איכא דאמרי: דאחתיה אארעא וכבייה - דכולי עלמא לא פליגי דפטור, כי פליגי - דכבייה בראשו של מזבח. אביי אמר: חייב, אש המזבח הוא. רבא אמר: פטור, כיון דנתקה (מעל גבי המזבח כאשר הניחה במחתה הגם שהוא עדיין עומד בראש המזבח) – נתקה (בוה עצמו הוא ניתק אותם מלהיקרא אש המזבח ושוב לא חלים עליהם איסור הכיבוי הנלמד מ- **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה**):
 אלא הא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא: המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכבה - חייב, כמאן? לא כאביי ולא כרבא! – **התם לא אינתיק** (ניתק לשם) **למצותה** (חייב אם כבה כי לא ניתק לשם מצוה אחרת), **הכא - אינתיק למצותה** (פטור אם כבה כי ניתק לשם מצוה אחרת).
 הדרין עלך טרף בקלפי.

רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"א מצות עשה להיות אש יקודה על המזבח תמיד שנאמר (**וי צו ו,ו**) **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ**, אף על פי שהאש ירדה מן השמים מצוה להביא אש מן ההדיוט שנאמר (**וי צו ו,ה**) **וְנָתַנּוּ בְנֵי אֶתְרָן אֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ**.
רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ד ... מערכה שלישית אין עליה כלום אלא לקיים מצות האש שנאמר (**וי צו ו,ו**) **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד**. אבל ב-**רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ה** כתב כי המערכה השלישית נלמדת מ- (**וי צו ו,ה**) **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד-בּוֹ** זו מערכה שלישית של קיום האש,

רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ו המכבה אש המזבח לוקה שנאמר לא תכבה (האם (**וי צו ו,ה**) **לֹא תִכְבֶּה**, או האם (**וי צו ו,ו**) **לֹא תִכְבֶּה**) אפילו גחלת אחת ואפילו הורידה מעל המזבח (שלא למצוה אחרת) וכבה לוקה, אבל (הורידה למצוה אחרת) אש מחתה ואש מנורה שהכינה במזבח להדליק ממנה אף על פי שכבה אותן בראש המזבח פטור שהרי נתקה למצוה אחרת ואין אני קורא בהן אש המזבח.
כסף משנה המכבה אש המזבח לוקה וכו' אפילו גחלת אחת ואפי' הורידה מעל המזבח וכבה לוקה. מימרא בס"פ כל התדיר (דף צ"ח). ומ"ש אבל אש מחתה ואש מנורה וכו'. בס"פ טרף בקלפי (דף מ"ו): אתמר המכבה אש מחתה ומנורה אביי אמר חייב רבא אמר פטור ואמרין בלישנא בתרא דאחתיה אארעא וכבייה (הורידה לארץ וכיבה אותה) דכ"ע ל"פ (לא פליגי) דפטור כי פליגי דכבייה בראשו של מזבח וידוע דהלכה כרבא:
 פירש **לחם משנה פ"ב,ה"א** כי הפסוק כולו יתר, כי את מערכות (מדורות) האש (2 או 3 או 4 לומדים מ- (וי צו ו,ב) ו- (וי צו ו,ה)).

טט – היות הפסוק כולו יתר נדרשים ממנו ארבעה ענינים המרומזים בטעם רביעי של מלת **אֵשׁ** כלהלן: (א) **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"א** מצות עשה להיות **אֵשׁ** יקודה על (ראש (לחם משנה פ"ב,ה"א)) המזבח **תִּמְיֵד** וע"פ **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ד** ... מערכה שלישית אין עליה כלום (לא לקרבנות ולא לאש קטורת ולמנורה) אלא לקיים מצות האש שנאמר (**וי צו ו,ו**) **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד**. וכתב **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ה** כי המערכה השלישית נלמדת מ- (**וי צו ו,ה**) **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד-בּוֹ**.
אֵשׁ – רביעי, ארבע מצוות באש של פסוק זה (א) **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"א** מצות עשה להיות אש יקודה על (לחם משנה פ"ב,ה"א) (א) ראש המזבח תמיד וע"פ **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ד** ... מערכה שלישית אין עליה כלום אלא לקיים מצות האש שנאמר (**וי צו ו,ו**) **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד**. ואילו ע"פ **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ה** כתב כי המערכה השלישית נלמדת מ- (**וי צו ו,ה**) **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד-בּוֹ**.

(ב) **אשל אברהם – הרב אלאשוילי** על רש"י ב- (וי צו ו,ה), הסביר כי הכתוב (**וי צו ו,ו**) **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד-בּוֹ** - מלמד זו מערכה שניה של קטורת, והכתוב (**וי צו ו,ו**) **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה**: מלמד שמערכה שניה של קטורת לא תהא אלא על המזבח החיצון.
 (ג) **אשל אברהם – רש"י ב-** (וי צו ו,ו) פירש שלומדים מזה שגם הדלקת המנורה (שבה יש נר תמיד) צריכה להיות מאש המזבח וזה מהמערכה של הדלקת הקטורת. **לחם משנה** – ייתור מלת "תמיד" בפסוק מלמד לאש מנורה.

(ד) **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה** – חובת שמירת האש מלכבות.
שיחות קדש – ליקוטי שיחות ז,ע' 55, על פ' רש"י אש תמיד ... "להעלות נר תמיד", אף היא "מעל המזבח" החיצון "תוקד".
 אמרו ב- **בבלי יומא מה,ב** ... תלמוד לומר **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה** - אש תמיד שאמרת לך לא תהא אלא בראשו של מזבח החיצון. והיינו והוא דין במנורה (שצריכה להידלק מהמזבח). ואם אין אש במזבח לא נתן להדליקה (גמרא לא תהא אלא). אך לרש"י זה דין במזבח (שממנו צריכים להדליק את המנורה), בנוסף לשאר הדינים שבאש המזבח. היא צריכה להיות זו שממנה מדליקים המנורה (רש"י "אף היא"). **ובהעדר** אש במזבח – אפשר להדליק את המנורה מאש אחרת.
 מלת **תִּמְיֵד** מלמדת לאש תמיד של מנורה. טעם תביר במלת **תִּמְיֵד** מרמז למצב **העדר** אש במזבח בשביל הדלקת המנורה ולכן **אפשר להדליק** את המנורה מאש אחרת.

תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ. עַל-הַמִּזְבֵּחַ – מקף כרב-מצב כבוי האש (א) כאשר נלקחה למצוות שלא על המזבח, (ב) למצוות שעל המזבח, (ג) שלא למצוות, (ד) פקעה לארץ וכיבה, למצב זה מתיחס **תוספות ישנים בבלי יומא מו,ב** המוריד גחלת מעל המזבח וכיבה חייב. הקשה ה"ר אלחנן מהא דתנן בפ' המזבח מקדש (זבחים פו,א) גחלת שפקעה מעל המזבח לא יחזיר וכיון דלא יחזיר נשלמה מצותה ואין (יהיה) חייב [משום] מכבה ויש לומר שיש חילוק בין פקעה מעל המזבח (שאינו חייב להחזיר) (לכיון הורידה (שזה מצבים (א) ו- (ג)).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות השערות: אהבה – סוף פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא ממשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי ממשט; מרכא טפא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושעים, ב"כ מצב
אחד נדרש; פסוק 1 – סדר שנהלק, השלח והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישית:
(קרא – סדר קריאת; אולא = גיש = גיש"ס – יוצא מהענין; קרא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה – תלישא – דרוש בפסוק ולפני
שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

תוקד על-המזבח – מרכא טפא, יתור לרבות, אפשר כי מלמד על חובת שמירת האש מלכבות גם לגחלים שפקעו במזבח וכן איברים שפקעו ואלו עדיין לא אפר, ולהחזירם למערכות שמהן פקעו או נלקחו. איברים שפקעו לארץ לאחר הצות לא יחזיר ואין מועלין בהן (משנה זבחים פ"ט, מ"ו). או יתור לרבות שמירה על קיום אש המערכה גם בשבת (מכילתא דרבי ישמעאל ויקהל – מס' דשבתא פרשה א) או יתור לרבות את הדלקת אש המנורה ואש מזבח הקטורת ממערכה שניה של קטורת.
תְּמִיד – תביר מחלק ו/או ממעט במשמעות מלת **תְּמִיד**. במסקנת **בבלי יומא מ"ב**, דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא: המוריד גחלת מעל גבי המזבח (הורידה שלא למצוה אחרת) וככה - חייב, ... אבל נתק הגחלת למצוה אחרת וגרם לכיבוייה – פטור.

לֹא תִכְבֶּה – מרכא סלוק
תורה תמימה לֹא תִכְבֶּה – תנא ר' אליעזר בן יעקב, כלפי שאמרה תורה לתרום יכול יכבה ויתרום ת"ל לא תכבה^(טז) [זבחים צ"א ב']:
לֹא תִכְבֶּה – אף במסעות, ומה היו עושין לה בשעת מסעות, היו כופין עליה פסכת^(טז) [ירושלמי יומא פ"ד ה"ו]:
תורה תמימה הערה מד ר"ל הואיל ואמרה תורה שמצוה לתרום תרומת הדשן יכול שאם מצא את הגחלים אינן מאוכלות אלא לוחשות יכבה אותם כדי לקיים מצות תרומת הדשן ת"ל **לֹא תִכְבֶּה**, ואפילו כבוי דמצוה. ומטעם זה לא קיי"ל כשמואל דאמר המתנדב יין מזלפו ע"ג המזבח, וטעמו מדכתיב ביין אשה, ולפי מש"כ דאפילו כבוי דמצוה אסור ממילא אסור זילוף יין שהוא מכבה, וקיי"ל כחכמים דמגיב יין מצרפו לנסכים, ועיין בסוגיא כאן:
תורה תמימה הערה מה הוא כלי נחושת, והיו עושין כן מפני דכתיב (פ' במדבר) ודשנו את המזבח ופרשו עליו בגד ארגמן, ואם לא היו כופין כלי כזו היה נשרף הבגד. ומה שמדייק מלשון לא תכבה אף במסעות הוא מפני כי לשון זה הוא מיותר לגמרי אחרי דכתיב אש תמיד תוקד. וזו דעת ר' יהודה, אבל ר' שמעון ס"ל דלא היה אש תמיד בשעת מסעות משום דכתיב ופרשו עליו בגד ארגמן, ואם היה אש תמיד היה נשרף הבגד, ולא נחא ליה לומר כר"י דהיו כופין כלי על האש, משום דכתיב מקודם ודשנו את המזבח והדר ופרשו עליו בגד, משמע שהיו מדשנין קודם פרישת הבגד, ור"י ס"ל דהלשון ודשנו פירושו שישומו עליו דברים דשנים כדי שיתקיים האש וע"ע מש"כ פ' במדבר שם, והנה קבענו בפנים רק דעת ר"י ע"פ הכלל ר"י ור"ש קיי"ל כר"י:
לֹא תִכְבֶּה – מרכא סלוק, מרכא מרבה מצבים שיש למנוע בהם כיבוי, סלוק – מגביל שאפילו כבוי של מצוה כמו למצוות תרומת הדשן לא יכבה, ולכן מגבילים התנדבות יין שלא יזלף על המזבח אלא יצורף לנסכים שנותנים בצד המזבח. ובשעת המסעות היו מונעים כבוי וע"י כפית כלי מעל אש התמיד היו מונעים שריפת הבגד שפרשו על המזבח בשעת המסעות.

ויקרא צו ו,ח,ט: [ח] וְהָיִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֹנֶה וְאֵת כָּל-הַלֶּבֶנָה אֲשֶׁר-עַל-הַמִּנְחָה וְהַקֵּטֶר הַמִּזְבֵּחַ הָיִים יִחַם אֶזְרָתָהּ לָהּ:
[ט] וְהַמִּנְחָה תִּרְתַּח מִמֶּנּוּ יֶאֱכֹל אֶתְּנָן וּבְנֵי מִצְוֹת הָאֵכֹל בְּמָקוֹם קָדֵשׁ בַּחֶצֶר אֶהֱל-מוֹעֵד יֶאֱכְלוּהָ:
ראה בבלי יבמות מ,א

ההסבר הבא נעשה בעזרת (שוטנשטיין מ,א2 הערה 12, 13) ע"פ תוס'. הכתוב (וי' צו ו,ט) **מִצְוֹת הָאֵכֹל בְּמָקוֹם קָדֵשׁ** יתר ומאפשר להידרש לדברים אחרים. פ"רש"י ל- (וי' צו י,ב) "ואכלוה מצות" שנאמר על מנחת חובה יש ללמוד ממנו לכל המנחות.
(וי' צו ו,ט) **מִצְוֹת הָאֵכֹל בְּמָקוֹם קָדֵשׁ** - זקא-קטן אפשר שמרמו לפירוש שיש שני אופנים בקיום מצות אכילת שיירי מנחות והבעלים מתכפרים באכילה זאת: (א) הכהן מקריב הקומץ אוכל (ב) כהן אחר הראוי לעבודה אוכל.
רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ט או פ"ב כל כהן ראוי לעבודה חולק באכילה. לכן גם מי שלא קמץ המנחה מקיים מצות אכילת שיירים.
מכאן הלימוד למצות יבום שכל אה ראוי יכול לקיים מצות יבום, המקוימת בשני אופנים. בתחילה פונים למבוגר שבאחים שיקיים המצוה, ואח"כ לצעירים ממנו לקיים מצוה זאת.
(וי' צו ו,ט) **מִצְוֹת הָאֵכֹל** – אדם יוצא במצה של פסח בעיסה האפויה בתנור, או בעיסה שחלוטה (במים רותחין) ואח"כ אפויה בתנור או אלפס שגם היא נקראת "להם עוני".
אפשר כי תבנית הטעמים של (וי' צו ו,ט) **מִצְוֹת הָאֵכֹל** – מהפך פשטא מרמזת להוציא את מצת המנחות מפשט מצת פסח (שני אופנים כשרים, מאפה תנור, חלות ומאפה תנור). לריטב"א מצת מנחות היא רק מצה האפויה בתנור, זאת "מצה גמורה" ולא מצה של אפיה אחר חליטה. אבל תוספות הרא"ש לומד שבחלוטה בלבד לא מקיימים המצוה אבל במצה האפויה אחר חליטה מקיימים מצוות אכילה.
(וי' צו ו,ט) **מִצְוֹת הָאֵכֹל בְּמָקוֹם קָדֵשׁ** - זקא-קטן, שתי דרשות (א) כל כהן הראוי להיות במקום קדוש (הראוי לעבודה) בין אם קמץ בין אם לא קמץ. מקיים מצות אכילת מצת שיירים. (ב) מצת השיירים של מנחות יוצאת מפשט מצת פסח (אפויה, או אפויה אחר חליטה) ורק אפויה היא מצת השיירים שיצא הכהן באכילתה.

ויקרא צו ו,י: לֹא תִאֲפֹה חֻמֵּץ חֲלָקִים נִתְּתִי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הוּא כַּחֲטָאת וְכֹאֲשָׁם:
לֹא תִאֲפֹה חֻמֵּץ – מהפך פשטא זקא-קטן, שתי דרשות, **חֲלָקִים** – תביר
רש"י - **לֹא תִאֲפֹה חֻמֵּץ חֲלָקִים** - אף השיירים אסורים בחמץ. משמעותו תהיה -
(א) הנאפה לא יהיה חמץ' (ב) ואם ישאר עוד שיירים יש להקפיד שלא יחמיצו. או שיאכלו או הנותר ישרף קודם שיחמיץ. זה מתאים ל- (וי' צו ו,יא) שיש לשמור המנחה ממגע בקרבן או אוכל אחר כי אז עליהם להאכל כחומר המנחה. וחמץ יפסול המנחה ועליה להשרף.
טז - לכאורה **רש"י** חיבר זקא-קטן ותביר, **רש"י במלאכי ב'** מפרש שזקא-קטן מפיסקי ובפר' אתה תצוה מפרש שתביר נמשך על מה שלפניו היינו הקרא הבא ולא לאחוריו.
יש להסביר כך: מנחת כהנים כליל כמו עולה. מנחת ישראל (כהמשך הפסוק מנחת חטאת כחטאת, מנחת נדבה כאשם) - קומץ אכילת מזבח, שיירים אכילת כהנים, שדומה לאכילת מזבח, כעין אש, כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים.
ונאמר "כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו לה'", והחמץ הוקש לשאר, לכן כשם שאין חמץ עולה על המזבח כך אין כהנים אוכלים חמץ.
חֲלָקִים - תביר – בתפקיד מחלק, ומחלק את **מֵאֲשֵׁי** לפרט השייך לאש המזבח ולפרט השייך לאכילת הכהנים הדומה לאש המזבח.
חֲלָקִים - תביר – בתפקיד ממעט את הפרט של הקומץ הנאכל ע"י אש המזבח ומותר לכהנים את השיירים.
נִתְּתִי אֹתָהּ - מרכא טפא - אותה יתור לרבות, דורש עיון

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
הפניתי השערות: אחת: סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא ממשט; מראא – מאריך; רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממועט, לא ממש; טפאא – שניו ממשעות; רבוי ממשעות; מראא טפאא – יתור
לרבות, מכל מקום; דוגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שזה לפיטרה; מראא תביר טפאא – קבוצה שההלכה הלא רק על חלק מפרטיה; תביר מראא טפאא – קבוצה שההלכה הלא רק על חלק מפרטיה; מראא – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסוק ו – סדרו שנתקל, השלש והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביעי – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצ' פסוק – הקש; השלישית:
(קדמא – סדר קריאת; אולא = גוש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק ככעין "ג מידות דר"י ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה – תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מתיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

1.6 ויקרא צו ו'א (התשע"ו, בהשתתפות נחלת יעקב)

ישו"ת בראיין: מושגים תלמודיים מנחות קרבנות הבאים מסולת חייטים או שעורים.

ישנן מנחות שהן נקמצות (שמקטירים מהן קומץ על גבי המזבח) וישנן מנחות שאינן נקמצות (וי"צ, ו'ט, ו'ז) ונקלמנות פתן פליל תהיה לא תאכל:
פ, כפי שיבואר בערכה של כל מנחה ומנחה.

ארבע עבודות הכרתיות ישנן להכשרן וכפרתן של המנחות הנקמצות, ואלו הן: א. קמיצת המנחה; ב. נתינת הקומץ בכלי שרת; ג. הולכת הקומץ למזבח; ד. הקטרת הקומץ על גבי המזבח.

ארבע עבודות אלו דינן כעבודות הנעשות בזבחים: שחיטה, קבלת הדם, הולכת הדם וזריקת הדם. קמיצת המנחה היא כמו שחיטת הזבחים. נתינת הקומץ בכלי שרת היא כמו קבלת הדם. הולכת הקומץ כהולכת הדם. הקטרת הקומץ כזריקת הדם; ומכאן שכל מה שפוסל באחת מן העבודות של הזבח (ראה: "זבחים") פוסל בעבודה המתאימה לה במנחה.

ויקרא ב,ב: וְהִבִּיאָה אֶל־בְּנֵי אֶהָרֹן הַכֹּהֲנִים

וְקָמֵץ מִשֶּׁם מִלֵּא קָמֵצוּ מִסֵּלְתָהּ וּמִשְׁמֶנֶהּ עַל כָּל־לֶבְנֶתָהּ

וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֹפְרֵתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחַח לַיהוָה:

ויקרא ב,ט: וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֹפְרֵתָהּ וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחַח לַיהוָה:

ויקרא ב,י: וְהִנְחִיתָהּ מִן־הַמִּנְחָה לְאֶהָרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קִדְשִׁים מֵאִשֵּׁי הַיהוָה:

ויקרא ה,יב: וְהִבִּיאָה אֶל־הַכֹּהֵן וְקָמֵץ מִלֵּא קָמֵצוּ אֶת־אֹפְרֵתָהּ וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל אִשֵּׁי הַיהוָה הַטָּהוֹר:

[ספרא ויקרא - דבורא דנדבה פרשה ט בסוגרים פירוש החפץ חיים על ת"כ אלא אם נאמר אחרת]

פרשתא ט (א) (וְהִבִּיאָה – רביע, ארבעה לימודים) (ט – א מרביע) (יכול לכתוב) וְהִבִּיאָה (אבל כתוב) וְהִבִּיאָה שלא יביאנה חציים (ט:ט) אלא

סתם מנחה – עשרון בכלי אחד) דאף שכהן גדול מקריב חביתין בחצאין, מנחת נדבה אינו יכול להביאה חצאין לא הוא ולא אחרים) (ט – ב מרביע) הא אם אמר הרי עלי מנחה של שני עשרונות לא יביאנה בשני כלים אלא בכלי אחד (מאחר שקבעם במנחה אחת קרינן ביה וְהִבִּיאָה כולה יחד), (ט:ט) שני לימודים (א) לפחות עשרון שלם ולא בחציים גם מנחת חובה של כ"ג כל יום קודם מביא עשרון שלם בכלי שרת ואח"כ לוקח מחצית ושם בכלי שרת אחר להקרבה, (ב) נדב או נדר מעשרון ועד 60 עשרון יביא בכלי אחד) אֶל־בְּנֵי אֶהָרֹן אפילו הן רבואות (כל מה שהם יכולים לעסוק במנחה עוסקים ומצותה בכך כגון אחד מגיש ושלושה יכולים לעסוק בקמיצה אחד אוחד הכלי שהמנחה בתוכו ואחד קומץ ואחד תופש את הכלי שרת שמקדש בו את הקומץ כדאמרין במנחות ז, ואחד נותנו לחבירו וחבירו לחבירו עד שמגיע למזבח ואחד מולחו ואחד מקטירו, ר"ש משנץ), וכך הוא אומר (משלי י"ב, כ) בְּרִבְעֵם הִדְרַתְּ מִלֶּחֶם, (ט:ט) אֶל־בְּנֵי אֶהָרֹן הַכֹּהֲנִים – מונח זרקא סגול, מונח מרמוז ליותר מדרשה אחת בתבנית הטעמים זרקא סגול. (א) רבוי כהנים העוסקים במנחה, אף שמספיק אחד; (ב) מוסיף מן הענין על הענין, לקמיצה מרחיב לעזרת ישראל).

(ט – ג מרביע) הַכֹּהֲנִים וְקָמֵץ (ט:ט) מסמיכות המלים) מלמד שהקמיצה מצות כהונה (ואינה כשרה בזר), הלא דיין הוא מה אם שחיטה

שקבע לה צפון לא קבע לו כהן, קמיצה שלא קבע לה צפון, אינו דיין שלא יקבע לה כהן, מליקה תוכיח, שלא קבע לה צפון (שעולת העוף היה מולק בקרן דרומית מזרחית כרתנן בפרק ק"ק (קדשי קדשים), זבחים סד, ב) וקבע לה כהן (אף קמיצה אע"ג דלא קבע לה צפון דכתוב וְקָמֵץ מִשֶּׁם ממקום שרגלי הזר עומדות, ג"כ צריך כהן). לא, אם אמרת במליקה שקבע לה מזבח (שמולק ונותן דמה למזבח), תאמר בקמיצה שלא קבע לה מזבח (שמקדש קומץ בכלי שרת), הואיל ולא קבע לה מזבח לא יקבע לה כהן, תלמוד לומר הַכֹּהֲנִים (ט:ט) לקמיצה מרחיב לכהנים גם כאשר לא קבע מקום לקמיצה ולא קבע מזבח, וְקָמֵץ מלמד שהקמיצה מצות כהונה (ט:ט) וְקָמֵץ מִשֶּׁם – קדמא ואולא מלמד שיש ללמוד מעשה קמיצת המנחה ככעין כלל ופרט, והפרטים מכאן ובהמשך, אלא שהדרשה הבאה משמשת כענין רביעי מהמרומז ב- וְהִבִּיאָה – רביע, ארבעה לימודים, ודרשה ג ודרשה ד מהרביע הם חלק מן הפרטים בכלל ופרט בגלל מלת וְקָמֵץ).

(ב) (ט – ד מרביע) יכול מצוה שיקמצנה הכהן ואם קמצה זו תהא כשרה, תלמוד לומר שוב (ויקרא ב,ט) וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה

אֶת־אֹפְרֵתָהּ דהיינו קמיצה) קבעה שאם קמצה זו תהא פסולה.

(ג) (ט:ט) ברור משמע) (ויקרא ב,ב) וְקָמֵץ קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון, או וְקָמֵץ קומץ אחד לעשרון אחד ששים

קומץ לששים עשרון, הרי אני דן טעונה קמיצה וטעונה לבונה מה לבונה קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון (ט:ט) למד הקש זה בפרק קודם בתו"כ ראה תמיכה להקש ב- (וי"צ, ו'ט, ו'ח) אף קמיצה קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון. (ד) (ט:ט) קומץ אחד עד ששים עשרון ולא כמו השמן שלוג לכל עשרון מששים, ובא נסיון לפרוך הלכה זאת) או כלך לדרך הזו (ט:ט) מנחה) טעונה קמיצה וטעונה שמן (ט:ט) ת"כ נוקט כאן כרבנן ב- [בבבלי מנחות פח,א] לרבנן לכל עשרון עד 60 מביא לוג שמן כ- [רמב"ם הל' מע' הקרבנות פ"ב,ה"ז], לר' אליעזר בן יעקב מביא לוג אחד, [רמב"ם הל' מע' הקרבנות פ"ג,ה"א] לא בלל (בשמן) ... כשירה, לא נאמרו כל הדברים האלו אלא למצוה שכך היא מצוה) מה שמן לוג אחד לעשרון אחד ששים לוג לששים עשרון אף קמיצה קומץ אחד לעשרון אחד ששים קומץ לששים עשרון. (ה) נראה למי דמה דנין דבר שכלו עולה לאישים מדבר שכלו עולה לאישים, ואל יוכיח השמן שאין כלו עולה לאישים (ט:ט) כי רק קומץ אחד מתוך הרבה עשורנים), או כלך לדרך הזו דנין דבר שמעוטו מעכב את רובו מדבר שמעוטו מעכב את רובו (כסף משנה הל' מע' הקרבנות פ"ב,ה"ח) חסרון בעשרון מנחה מעכב, ואל תוכיח לבונה שאין מעוטו מעכב את רובו

(רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א,ה"ח) ... חסר שמנה פסולה, חסר לבונה כשירה, והוא שיהיה עליה שני קורטי לבונה (ט:ט) אפשר כי מרומים בזקף-קטן בתפקיד שניים במלה (וי"צ, ו'ט, ו'ח) הַלְבֵּנָה) אבל קורט אחד פסולה שנאמר (וי"צ, ב,ב) עַל כָּל־לֶבְנֶתָהּ, (ט:ט) לוג שמן לעשרון הוא המינימום. קומץ לבונה הוא שיעור בינוני כי ע"פ [רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א,ה"ט] ריבה שמנה ולבונה עד שני לוגין לכל עשרון, ושני קומצי לבונה לכל מנחה כשירה, שני לוגין או שני קומצין או יתר על זה פסולה).

תלמוד לומר וְקָמֵץ קומץ אחד לעשרון אחד, קומץ אחד לששים עשרון, וְקָמֵץ מִשֶּׁם ממקום שרגלי הזר עומדות, בן בתירה אומר מנין אם וְקָמֵץ בשמאל יחזור ויחזור ויקמוץ בימין, תלמוד לומר מִשֶּׁם ממקום שמקצו כבר (קדמא ואולא, התיקון הולך אחר ההתחלה).

(ו) (ט:ט) ברור משמע) מִלֵּא קָמֵצוּ יכול מלא קמצו מבורך, תלמוד לומר (וי"צ, ו'ט, ו'ח) בְּקָמֵצוּ או (וי"צ, ו'ט, ו'ח) בְּקָמֵצוּ יכול יקמוץ בראשי אצבעותיו, תלמוד לומר מִלֵּא קָמֵצוּ, הא כיצד חופה את פס ידו (ט:ט) במנחות מפותות אחרי שהוכנו) במחבת ובמרחשת ומוחק בגודלו באצבעו מלמעלן ולמטן (ט:ט) מלא קומצו צריך לקומצו שלא יהיה מבורך, קומצו צריך למלא קומצו כדי שלא יקמוץ רק בראשי אצבעותיו, שני הלמודים הצריכים לשני המקורות, אפשר שזה נקודה בכל אחד מה[מנחה] רביעי שלו או שתי נקודות). (ז) מִלֵּא קָמֵצוּ סלת (ט:ט) כתוב מִסֵּלְתָהּ יכול מקום הקמיצה יהא סלת (ט:ט) כי אות "מ" של מִסֵּלְתָהּ כעין ממעט) והשאר יהא קמח, תלמוד לומר מסלת אי מסלת יכול מקום הקמיצה והצדדין יהא סולת (ט:ט) מרחיב קצת על הקודם) השאר יהא קמח, תלמוד לומר מִסֵּלְתָהּ שתהא כלה סלת ומִשְׁמֶנֶה שתהא כלה שמן (ט:ט) שכל השמן בשיעור לוג נבלל בסולת). (ח) מִסֵּלְתָהּ ומִשְׁמֶנֶה (פשטא זקף-קטן, שני לימודים) (ט – א) שתהא הסלת בלולה בשמן, (ט – ב) דבר אחד מִסֵּלְתָהּ שאם חיסר סולתה כל שהיא פסולה, ומִשְׁמֶנֶה שאם חסר שמן כל שהוא (הח"ח: משיעור לוג) פסל. (ט) מִסֵּלְתָהּ לא מסלת חברתה, ומִשְׁמֶנֶה לא משמן חברתה שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד (ט:ט) זה נלמד ממפיק ה),

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא הבלכה ובאגדה, התשע"ו

המצוות השטרות: אהבה, סלוק – סוף פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא ממשטא – מראק = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שני משמעות, רבוי ממשטא; מרכא טפאא – תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיהי לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושעם, ב"כ מצב אחד נדרש; פסק 1 – סדר שחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן; 2: זקף-גדול; 3: רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישי: (קפא – סדר קריאת; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קפא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

(טט): נקודה הקשורה ל-מלא קמצו [מונח] רביע) מכאן אמרו שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקומץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה כשרות, ואם לאו פסולות. (י) נקודה הקשורה ל-מלא קמצו [מונח] רביע) מלא קמצו ומשמנה שאם קמץ ועלה בידו צרור או גרגיר מלח או קורט של לבונה פסל (... רביע ... זקף-קטן כעין כתוב סתום שלא בא לסתום אלא לפרש דהוי ליה קומץ חסר), מסלתה ומשמנה על כל-לבנתה שתהא שם לבונה בשעת הקמיצה על כל לבונתה (נקודה הקשורה ל-מלא קמצו [מונח] רביע, קמיצה בשעה שאין מלא קומץ לבונה על המנחה פסולה, כל-לבנתה מקף כרב-מצב כמות הלבונה (א) מלא קומץ; (ב) פחות ממלא קומץ. אתנה מגביל ל-(א)), והקטיר שילקט לבונה ויעלה לאישים. (יא) והקטיר הקומץ אף על פי שאין שירים (הח"ח: כגון שאבדו השירים קודם הקטרה), נטמא הקומץ, או אבד, יכול יאכלו הכהנים בשירים, (נסיון להוכיח בקל וחומר) ודין הוא מה אם במקום שהורע כח המזבח בשתי הלחם ובלחם הפנים (שארין מביאים מהם למזבח) יפה כח הכהנים בהם (שרק הם אוכלים ולא המזבח) מקום שיפה כח המזבח בקומץ, אינו דין שיפה כח הכהנים בשירין (הח"ח: דאף שאין למזבח חלקו מכל מקום יאכלו הכהנים), (דחיית הקל וחומר, אם תלמד שיאכלו הכהנים לפני הקטרת הקומץ) מה אני מקיים (ויקרא ב', ו) והנתרת מן המנחה לאתרוך וילבנו קדש קדשים מאשי ה', אין להם אלא לאחר מתנת האישים. (יב) מלא קמצו [מונח] רביע) אוקרתה נזכרים בה (הח"ח: כשהכהן עושה בה מצות הגשה למזבח נזכרים בה הבעלים לטובה, שמחפשים זכויותיו ומכריעים אותו לכף זכות) נזכרים בקמיצה (הח"ח: במצות הקטרת קומצה) ונזכרין בהקטרה לבונתה, רבי שמעון אומר נאמר כאן (י"ב ב, ט) אזכרה ונאמר להלן (טט: ר' ב-ב) (י"ב ב, ט) (מנחת חטאת על שבעת בטור, קרבן עולה ויורד נאמר) אזכרה (וגם מלוא קומץ) מה אזכרה אמורה להלן מלא קומץ (מלוא קמצו) אף כאן מלא קומץ (ע"פ הח"ח גורה שוה, ממלים דומות ומשמעות דומה כנראה ללמוד לכל המנחות. האזכרה לטובה של הבעלים היא רק כאשר נקמץ והוקטר מלא קמצו מן המנחה למיניה).

תוהו ה- [התוה"מ (מלב"ם) [קו]] (הערה) א] איך הוציא ממלות אלה דרושים הרבים שחשב פה. והמפ' העלו פילא בקופא דמחטא טט: אפשר כי תבנית הטעמים מונח רביע של (י"ב ב, ט) מלא קמצו היא המניעה את הדרושים הרבים.

מלא קמצו – מונח רביע, לפחות ארבע הלכות (א) ו- (ב) (מלא קומצו צריך לקומצו שלא יהיה מבורך, קומצו צריך למלא קומצו כדי שלא יקמוץ רק בראשי אצבעותיו, שני הלמודים הצריכים לשני המקורות, אפשר שזה נקודה בכל אחד מה[מונח] רביע שלו או שתי נקודות) טט: תו"כ אינו דורש ב- (ב, ב) שלא יעשה כלי למדת קומצו, דבר הנדרש בתו"כ על (ו, ח) ע"פ הסבר התוה"מ [קה], וכן ב- [בלי מנחות יט, ב]

(ג) נקודה הקשורה ל-מלא קמצו [מונח] רביע) מכאן אמרו שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקומץ (מלא קמצו) מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה כשרות, ואם לאו פסולות. (ד) (י) נקודה הקשורה ל-מלא קמצו [מונח] רביע) מלא קמצו ומשמנה שאם קמץ ועלה בידו צרור או גרגיר מלח או קורט של לבונה פסל (... רביע ... זקף-קטן כעין כתוב סתום שלא בא לסתום אלא לפרש שהקומץ יהיה מהמנחה בלבד (מהסולת עם השמן או מן המנחה האפויה), (ה) מסלתה ומשמנה על כל-לבנתה שתהא שם לבונה בשעת הקמיצה על כל לבונתה (נקודה הקשורה ל-מלא קמצו [מונח] רביע, קמיצה בשעה שאין מלא קומץ לבונה (של אותו כהן) על המנחה פסולה, כל-לבנתה מקף כרב-מצב כמות הלבונה (א) מלא קומץ; (ב) פחות ממלא קומץ. אתנה מגביל ל-(א)) (ו) האזכרה לטובה של הבעלים היא רק כאשר נקמץ והוקטר מלא קמצו מן המנחה למיניה.

ויקרא צו ו, ז: ונאת תנרת המנחה הקרב אתה בני-אתרוך לפני ה' אל-פני המזבח: (הקרב זו עבודת הגשת המנחה למזבח לפני קמיצה). ויקרא צו ו, ח: והרים ממנו בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל-הלבנה אשר על-המנחה והקטיר המזבח בית ניהח אוקרתה לה':

[ספרא ויקרא - דבורא דנדבה פרשה ט (ג) (טט: ברור משמע) (ויקרא ב, ג) וקמץ קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון, או וקמץ קומץ אחד לעשרון אחד ששים קומץ לששים עשרון, הרי אני דן טעונה קמיצה וטעונה לבונה מה לבונה קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון (טט: למד הקש זה בפרק קודם בתו"כ ראה תמיכה להקש ב- (י"ב ב, ט)) אף קמיצה קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון.

בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל-הלבנה - ... זקף-קטן ... זקף-קטן בין קיסרים (כאן סלוק אתנה) בתפקיד כעין הקש. הכתוב מצוה על קמיצה ממנחת סולת, ועל ליקוט גרגרי הלבונה. תו"כ לומד הקש מקומץ לבונה לקומץ במנחה. ההסבר הוא ע"פ ההחלטה של חז"ל שאין הקש לחצאין. לומדים מקמיצת המנחה אל כמות הלבונה המומלצת שתהא קומץ. ואז אפשר גם ללמוד מה לבונה קומץ כך גם הקומץ המופרש לאישים.

(רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א, ה"ח) ... חסר שמנה פסולה, חסר לבונתה כשירה, והוא שיהיה עליה שני קורטי לבונה (טט: אפשר כי מרומזים בזקף-קטן בתפקיד שניים במלה (י"ב ב, ט) (הלבנה) אבל קורט אחד פסולה שנאמר (י"ב ב, ט) על כל-לבנתה), (טט: לוג שמן לעשרון הוא המינימום, קומץ לבונה הוא שיעור בינוני כי ע"פ (רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א, ה"ט) ריבה שמנה ולבונתה עד שני לוגין לכל עשרון, ושני קומצי לבונה לכל מנחה כשירה, שני לוגין או שני קומצין או יתר על זה פסולה).

ריבה שמנה ... עד שני לוגין לכל עשרון, טט: אפשר כי השני לוגין שמן לכל עשרון מרומז בזקף-קטן בתפקיד שניים במלה (י"ב ב, ט) ומשמנה ושני קומצי לבונה לכל מנחה כשירה, טט: אפשר כי השני קומצי לבונה לכל עשרון מרומז בזקף-קטן בתפקיד שניים במלה (י"ב ב, ט) הלבנה ואת כל-הלבנה – פשטא מקף זקף-קטן, זקף-קטן בתפקיד שניים. שתי דרשות בפשט הכתוב, אפשר כי (א) מינימום לבונה שני קורט; (ב) מקסימום לבונה שני קומץ מסלת המנחה ומשמנה - מהפך פשטא זקף-קטן, זקף-קטן בתפקיד שניים. שתי דרשות כאשר לפחות אחת מהן יוצאת ממשטא הכתוב, אפשר כי (א) ומשמנה זקף-קטן כרמז לשיעור מקסימלי של שני לוג לעשרון אחד.??? ע"פ (תו"כ צו פרשתא ב. בסוגרים פירוש החפץ חיים על תו"כ) (י"ב ב, ט) שתי הדרשות הן: ... (א) מסלת המנחה, ולא מסולת חברתה (והוא כדמפרש ואזיל שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד ויתערבו בהדידי דנמצא הקומץ מעורב בשתיהן) (ב) ומשמנה, ולא משמן חברתה שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצית השערות; אהנה = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבו; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבו; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנו משמעות, רבו מתפשט; מרכא טפאא – יתור
 לרבות, מכל מקום; דוגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב
 אחד נדרש; פסק | – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
 (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו
 שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

[ת"כ צו פרשתא ב. בסוגרים פירוש החפץ חיים על ת"כ] (י"ז, צו, ת, ט, י) **וְהָרִים מִמֶּנּוּ מִן הַמַּחֻבֵּר, (שיהא הקומץ מחובר לכל העשרון ולאפוקי כשחלקו מתחילה אין הקומץ מחובר לכולו) שלא יביא עשרון אחד בשני כלים.**
מִסְלֵת הַמִּנְחָה, ולא מסולת חברתה (והוא כדמפרש ואזיל שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד ויתערבו בהדדי דנמצא הקומץ מעורב בשתייהן) ומשמנה, ולא משמן חברתה שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד.
**מִסְלֵת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנָּה וְאֵת כָּל-הַלֶּבֶנָּה, שתהא שם לבונה (בכלי) בשעת קמיצה (דאף שאינה נקמצת עמה מ"מ היא צריכה להיות בכלי דאל"ה למה סמכה להרמת הקמיצה). וְאֵת כָּל-הַלֶּבֶנָּה אֲשֶׁר-עַל-הַמִּנְחָה וְהַקֵּטִיר, שילקוט את הלבונה ויעלה לאישים (ולא יקמצנה בקומץ דאילו היתה נקמצת היה לו לומר מסלת המנחה ומשמנה ומלבונה, ולפי שלא פירש זה בויקרא (ב, א) אלא באחת מן המנחות הוצרך לאמרו כאן לכלול כל המנחות כמשפט, ובפ"ב דסוטה דף יד קאמר ונותנה ע"ג קומץ ומקטיר)
וְהָרִים מִמֶּנּוּ - קדמא ואזלא, אפשר כי מרמז לפי' הח"ח לכלול כל המנחות כמשפט שכאן, שיש ללמוד בפסוק כעין כלל מלמד ממנחת ישראל למנחות אחרות שילקוט הלבונה ויעלה לאישים ולא יקמצנה בקומץ, אבל אפשר כי בא ללמד על סדר בעבודת מנחות אפיוות כהסבר התורה"מ להלן.
**(י"ז, צו, ת, ט, י) הַקֵּרֵב - קדמא - קודם לוקח הכהן המנחה מיד הישראלי ומגיש הכהן המנחה בשלימותה לקרן מערבית דרומית של המזבח, ומחזיר כהן המנחה אל מקום הישראלי בעזרת ישראל (י"ז, צו, ב, ג) וְקָמַץ מִשֶּׁם מְלֵא קִמְצוֹ כדרך קמיצת אנשים בשלוש אצבעות אבל לא מוחק בצדדים באגודל ובזרת כי מנחת סולת וגם קמח (מנחת חוטא, מנחת סוטה) עולה ללא בירוצים ולא צריכה מחיקת הצדדים שיהיו חלקים.
**אבל למנחות אפיוות יש סדר פעולה נוסף. (י"ז, צו, ת, ט, י) וְהָרִים מִמֶּנּוּ - קדמא ואזלא, אחרי השבת המנחה לעזרת ישראל, קדמא - קודם פותתים (היינו מפוררים) את המנחה לפתיתים ואזלא - והולכים ומרימים ממנה קומץ.
 ע"פ [התורה"מ (מלבי"ם) (קה) (י"ז, צו, ב, ג)] מנחת סולת נלמדת ב-(ו' ב, ב), ואילו (י"ז, צו, ב, ג) וְאֵת תֹּרַת הַמִּנְחָה מדבר מכל המנחות שרובם אפיוות (ט: במבחת ובמרחשת), אמר **וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ** כי במנחות האפיוות לא יכול לקמץ (י"ז, צו, ב, ג) מְלֵא קִמְצוֹ וצריך למחוק בגודל ובאצבע (טט: הקטנה - זרת) והיה רק **בְּקִמְצוֹ** (טט: שזה שלוש אצבעות אמצעיות).
 ובסוף [התורה"מ (מלבי"ם) (קה)] ... ובוזה נבין השינוי שבמנחת סולת ובמנחת חוטא וכן במנחת סוטה (במדבר נשא ה, כו) כתיב וקמץ ובמנחת מרחשת ובפ' צו כתיב והרים, כי מנחת סולת וחוטא וסוטה שהיה של קמח ה' קומץ מלא היד ויצדק וקמץ שהונח בעצם על שממלא ידו, לא כן במנחות האפיוות שנו' בפ' צו וכן מנחת מרחשת לא יכול לכתוב וקמץ כי ה' רק בג' אצבעותיו לכן כתוב **וְהָרִים**.
 בזה נבין מה שדריש בספרא (הובא ביומא דף מז ומנחות דף יט ב') ממ"ש (י"ז, צו, ת, ט, י) **וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ** שלא יעשה כלי למדת **קִמְצוֹ**, והלא זה צריך לדרשה שלא יהיה מבורץ, אך אחר שבמנחות האפיוות אינו לוקח (י"ז, צו, ב, ג) מְלֵא קִמְצוֹ משום דאזו יהיה מבורץ ולכן מוחק באצבעו ולמה לא ימחוק בכלי או בידו האחרת, וע"כ שצריך לעשות הכל **בְּקִמְצוֹ** בלי אמצעי, וכ"ש שלא יעשה כלי למדת **קִמְצוֹ**, וז"ש התוס' שם דתתי שמעית מינה:
 נאמר ב-(י"ז, צו, ב, ג) מְלֵא קִמְצוֹ - מונח רביע, ונאמר ב-(י"ז, צו, ת, ט, י) **בְּקִמְצוֹ** - רביע, שני כתובים דומים ובשניהם טעם רביע. חזרה באה לחדש. יש לומר שכל אחד מלמד קבוצת הלכות שאין זהות. בירור הרביעיה של **בְּקִמְצוֹ** להלן.******

התוספות מסבירים כי ממלת **בְּקִמְצוֹ** יש שני לימודים: (א) שהקומץ לא יהיה מבורץ; (ב) שלא יעשה כלי למדת **קִמְצוֹ** הרחבה ל-(א) הכתוב נקט בלשון **בְּקִמְצוֹ** ולא כתב (י"ז, צו, ב, ג) מְלֵא קִמְצוֹ, כי כאשר **וְהָרִים מִמֶּנּוּ** מתיחס לקמיצה ממפתיתי המנחה האפיוה, הם עולים מבורצים, ומלת **בְּקִמְצוֹ** מלמדת שהכהן מוחק בגודלו ובאצבעו הקטנה את הפתיתים המבורצים שבין שלוש האצבעות.

תוהוה-ה[התורה"מ (מלבי"ם) (קו)] [הערה] א] איך הוציא ממלות אלה דרושים הרבים שחשב פה. והמפ' העלו פילא בקופא דמחטא טט: אפשר כי תבנית הטעמים מונח רביע של (י"ז, צו, ב, ג) מְלֵא קִמְצוֹ היא המניעה את הדרושים הרבים.
 . [ב] למה דריש הדרוש שבמשנה ט' שנית בספרא פ' צו פ"ב מ"ה הלא כבר נלמד פה. ומדוע לא דריש שם יתר הדרושים. ולמה כפל הכתובים הלא כבר נלמד פה. וגם עוד בא במנחת בכורים מגרשה ומשמנה ומה ידרוש בו:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצית השערות; אהנה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא ספקא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר ספקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרשיה; מקף – רב-מצב של הנושעם, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסוק ו – סודו שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש – גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

ויקרא ב,א: וְנִפְשׁ פִּי־תִקְרִיב קָרְבָן מִנְחָה לַיהוָה קָרְבָנוֹ וְיִצַק עָלֶיךָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיךָ לִבְנֵה:

ויקרא ב,ב: וְהִבְיֵאתָ אֶל־בְּנֵי אֹהֶל־הַכֹּהֲנִים

וְקָמִין מִשֵּׁם מְלֶא קָמְצוֹ מִסְלֵמָה וּמִשְׁמָנָה עַל פְּלִי־לִבְנֵתָה וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזַכְרֵתָהּ הַמְזַבְּחָה אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (כאן זכר שתי עבודות במנחה: קמץ, הקטיר על המזבח)

ויקרא ו,ז: וְזֹאת תִּזְכֹּר הַמִּנְחָה הַקְּרִב אֹתָהּ בְּנֵי־אֹהֶל־לִפְנֵי ה' אֶל־בְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ: (ממלת הקרב זכר עבודת הגשת המנחה למזבח לפני קמיצה). (ולא זכר הולכת קומץ למזבח)

כתב [שפת אמת מסכת זבחים כה,ב] למילף מזאת התורה דהוקשו כל הקרבנות להדדי (ביניהם). זאת אומרת שכשם שיש בקרבנות בהמה ארבע עבודות כך במנחות יש ארבע עבודות מקבילות. בפסוקים (ב,ב) ו-(ו,ב) הכתוב מפרש רק שלוש עבודות במנחה נקמצת. ולמדו כל קמיצת המנחה היא כמו שחיטת הזבחים. הולכת הקומץ כהולכת הדם. הקטרת הקומץ כזריקת הדם; אז איפה מרומזת העבודה הרביעית? מלת (ו,ב) וְהִבְיֵאתָ מלמדת שמביא מנחה נקמצת שיעשו בה ארבע עבודות כמו בקרבן בהמה, אפשר כמרומו בטעם רביע במלת (ו,ב) וְהִבְיֵאתָ שגם במנחה נקמצת, יש ארבע עבודות והעבודה הרביעית מקבילה לעבודה רביעית בקרבן בהמה. היות ושלוש עבודות מזהות, לכן נותר ללמוד כי העבודה השנייה בסדר העבודות נתינת הקומץ בכלי שרת (ש) היא כמו קבלת הדם, היא העבודה שתשלים לארבע עבודות. ועוד כתב שם השפת אמת "הא נתינת הקומץ בכלי שרת הוי במקום קבלה כמ"ש רש"י", היכן היה מקום קבלת המנחה, קמיצתה והנחת הקומץ בכלי שרת? תבנית הטעמים של אֶל־בְּנֵי אֹהֶל־הַכֹּהֲנִים – מונח זקא סגול מלמדת להוסיף מענין מקום עזרת הכהנים לכהנים, היינו קבלת המנחה, קמיצתה והנחת הקומץ בכלי שרת תיעשה ע"י הכהנים גם בעזרת ישראל.

ויקרא ב,א: וְנִפְשׁ פִּי־תִקְרִיב קָרְבָן מִנְחָה לַיהוָה קָרְבָנוֹ וְיִצַק עָלֶיךָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיךָ לִבְנֵה:

ויקרא ב,ב: וְהִבְיֵאתָ אֶל־בְּנֵי אֹהֶל־הַכֹּהֲנִים

וְקָמִין מִשֵּׁם מְלֶא קָמְצוֹ מִסְלֵמָה וּמִשְׁמָנָה עַל פְּלִי־לִבְנֵתָה וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזַכְרֵתָהּ הַמְזַבְּחָה אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (כאן זכר שתי עבודות [ת"כ פרשתא ח.ו] ב,א) בסוגרים פירוש החפץ חיים על ת"כ]

וְיִצַק עָלֶיךָ שֶׁמֶן, על כלה (דמשמע עליה על כולה). וְנָתַן עָלֶיךָ לִבְנֵה, על מקצתה, מה ראת לומר כן וְיִצַק עָלֶיךָ שֶׁמֶן על כלה וְנָתַן עָלֶיךָ לִבְנֵה על מקצתה, שאין רבוי אחר רבוי בתורה אלא למעט. דבר אחר וְיִצַק עָלֶיךָ שֶׁמֶן על כלה מפני שהוא נבלל עמה ונקמץ עמה, וְנָתַן עָלֶיךָ לִבְנֵה על מקצתה, שאינה לא נבללת ולא נקמצת עמה (דכתיב (ו,ב) עַל פְּלִי־לִבְנֵתָה, שלאחר שקמץ מלקט הלבונה כולה מעליה ומקטירה משום הכי אי יחייב לה על מקצת המנחת סגי). וְיִצַק עָלֶיךָ שֶׁמֶן (מיותר. הגר"א) וְנָתַן עָלֶיךָ לִבְנֵה, ואינו יודע כמה, הרי אנו דן (טט: כאן לומד ההקש) טעונה קמיצה וטעונה לבונה. מה קמיצה מלא הקומץ (טט: (ו,ב) מְלֶא קָמְצוֹ) אף לבונה מלא הקומץ, רבי יהודה אומר אם מיעט לבונתה כשרה (היינו שנתמעט לאחר הפרשה, אבל בשעת הפרשה צריך קומץ גם לדידיה, כן מוכח במנחות דף יא,ב).

ויקרא צו,ח: וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקָמְצוֹ מִסְלֵמָה וּמִשְׁמָנָה וְאֵת כָּל־הַלִּבְנָה אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה

וְהִקְטִיר הַמְזַבֵּחַ רִיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְרֵתָהּ לַיהוָה:

[ת"כ צו פרשתא ב. בסוגרים פירוש החפץ חיים על ת"כ]

(ו, צו, ח) וְהָרִים מִמֶּנּוּ מן המחובר, (שיהא הקומץ מחובר לכל העשרון ולאפוקי כשחלקו מתחילה אין הקומץ מחובר לכולו) שלא יביא עשרון אחד בשני כלים.

מִסְלֵמָה וּמִשְׁמָנָה, ולא מסולת חברתה (והוא כדמפרש ואזיל שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד ויתערבו בהדדי דנמצא הקומץ מעורב בשתייהן) ומשמן, ולא משמן חברתה שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד.

מִסְלֵמָה וּמִשְׁמָנָה וְאֵת כָּל־הַלִּבְנָה, שתהא שם לבונה (בכלי) בשעת קמיצה (דאף שאינה נקמצת עמה מ"מ היא צריכה להיות בכלי דאל"ה למה סמכה להרמת הקמיצה).

וְאֵת כָּל־הַלִּבְנָה אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר, שילקוט את הלבונה ויעלה לאישים (ולא יקמצנה בקומץ דאילו היתה נקמצת היה לו לומר מסלת המנחה ומשמנה ומלכותה, ולפי שלא פירש זה בויקרא (ב,א) אלא באחת מן המנחות הוצרך לאמרו כאן לכלול כל המנחות כמשפט, ובפ"ב דסוטה דף יד קאמר ונותנה ע"ג קומץ ומקטיר)

וְהָרִים מִמֶּנּוּ - קדמא ואזלא, אפשר כי מרמו לפי הח"ח לכלול כל המנחות כמשפט שכאן, שיש ללמוד בפסוק כעין כלל מלמד ממנחת ישראל למנחות אחרות שילקוט הלבונה ויעלה לאישים ולא יקמצנה בקומץ,

וְהִקְטִיר הַמְזַבֵּחַ רִיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְרֵתָהּ לַיהוָה: נזכרים בה (כמה שמגיש המנחת כולה לפני ה') ונזכרים בקמיצתה ונזכרים בלבונתה (כשמקטירין על המזבח)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אהנה, סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קפא – סדר קיימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קפא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

נאמר ב-(**וי' ב,ב**) **מְלֵא קִמְצוֹ** – מונח רביעי, ונאמר ב-(**וי' צו,ה**) **בְּקִמְצוֹ** - רביעי, שני כתובים דומים ובשניהם טעם רביעי. אפשר שכל אחד מלמד קבוצת הלכות שונות.

(וי' ב,ב) מְלֵא קִמְצוֹ – מונח רביעי בתפקיד של לפחות ארבע דרשות על מנחות בכלל ועל מנחת סולת בפרט. (א) אם טעה בקמיצה מחזיר הקומץ למקומו במנחה וקומץ שוב (נלמד מ"מקמץ משם"); (ב) קמץ בשמאל מחזיר וחוזר וקומץ בימין; (ג) ראה התוה"מ (וי' ב,ב) [קה] (טט - ד) אי **בְּקִמְצוֹ** יכול אפילו בראשי אצבעותיו, (מעט עד שלא יגיע לפס ידו), ת"ל (**ויקרא ב,ב**) **מְלֵא קִמְצוֹ** כדקמצי אינשי (כדרך אנשים לקומץ), הא כיצד חופה שלש אצבעותיו על פיסת ידו וקומץ, ובמחבת ובמרחשת (שהוא מיני טיגון שהן אפופיות תחילה וחוזר ופותחן וקשה קמיצתן מלהיות מבורצת יותר מקמיצת מנחת סולת שבירוציה נופלין מאליהן) מוחק בגודלו מלמעלה ובאצבעו קטנה מלמטה וזו היא עבודה קשה שבמקדש (יומא מז,א,ב)

בְּקִמְצוֹ - רביעי, מלמד על ארבע מגבלות
מִסְלַת הַמְנַחָה וּמִשְׁמֹנָה וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה - ... זקף-קטן ... זקף-קטן ... זקף-קטן, שני זקף-קטן בין שני קיסרים (כאן סלוק אתנח) תבנית טעמים כאן בתפקיד כעין הקש מהכתוב כאן למקומות אחרים, למנחות אחרות.

(טט - א) **בְּקִמְצוֹ**, שלא יעשה מדה לקומץ (ויקמוץ בו והוא מדכתיב בקומצו משמע שלא בכלי) [לקח טוב] אלא (כהן שכף ידו) גדול לפי גדלו וה(כהן שכף ידו) קטן לפי קטנו. (מתאים ל- (ב) של התוה"מ ע"פ תוספות)
 (טט - ב) [תורה שלמה] [צב] [וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ, ת"ר (**ויקרא ב,ב**) מְלֵא קִמְצוֹ]
 (טט - ג) יכול מבורץ (מבצבצין מכל צד ויוצא) ת"ל **בְּקִמְצוֹ**, (מתאים ל- (א) של התוה"מ ע"פ תוספות)

[פסיקתא זוטרותא (לקח טוב) ויקרא פרשת צו דף יט עמוד ב]
 [ו, ח] [וְהָרִים מִמֶּנּוּ]. מן המחובר. שלא יביא עשרון אחד בשני כלים. **בְּקִמְצוֹ** שלא יעשה מדה לקומץ אלא הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו. **מִסְלַת הַמְנַחָה**. ולא סולת חברתה. **וּמִשְׁמֹנָה**. ולא משמן חברתה.
מִסְלַת הַמְנַחָה. ולא סולת חברתה. **וּמִשְׁמֹנָה**. מהפך פשטא זקף-קטן, שתי דרשות שלפחות אחת מהן יוצאת מפשט הכתוב
 (טט - א) **מִסְלַת הַמְנַחָה**. ולא סולת חברתה. (טט - ב) **וּמִשְׁמֹנָה**. ולא משמן חברתה, מוציא מן הפשט: שירים ממקום שבו רבוי שמן (תיב"ע, רש"י)
וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה אֲשֶׁר-עַל-הַמְנַחָה. שילקט כל הלבונה ויעלה לאישים. **רֵיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְּרֶתָהּ לָהּ**. נזכרים בה נזכרים בקומצה ונזכרים בלבונתה:

כָּל-הַלְבָּנָה – מקף כרב-מצב לאיסוף הלבונה (א) חלקי (ב) מלא. וצריך ליקוט מלא.
 [תורה שלמה [צג]] האומר (הנודר) עלי לבונה לא יפחות מקומץ, המנדב מנחה יביא עמה קומץ לבונה (מנחות קו,ב)

מִסְלַת הַמְנַחָה וּמִשְׁמֹנָה וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה - ... זקף-קטן ... זקף-קטן ... זקף-קטן, שני זקף-קטן בין שני קיסרים (כאן סלוק אתנח) תבנית טעמים כאן בתפקיד כעין הקש מהכתוב כאן קומץ למנחה קומץ ללבונה .

אפשר כי להוצאה זאת מן הפשט מרמזת אחת משתי הדרשות של **מִסְלַת הַמְנַחָה וּמִשְׁמֹנָה** - מהפך פשטא זקף-קטן. זקף-קטן מלמד על שתי דרשות, מהפך פשטא מלמד שלפחות אחת מן הדרשות יוצאת מפשט הכתוב,

[תרגום המיוחס ליונתן - תורה ויקרא ו] ... וְיָסִיק לְמִדְבָּרָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא שְׂבַח אֲדַפְרָתָה קָדָם יְיָ;
 [כתר יונתן ויקרא פרשת צו פרק ו] ... ויעלה למזבח להקבל ברצון שבה אזכרתה לפני יי:
רֵיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְּרֶתָהּ - דרגא תביר טפא, בתפקיד קבוצת פרטים שעל כל אחד חלה אותה הלכה או חל אותו ענין. במנחת ישראל **אֲזַכְּרֶתָהּ** היינו עשיית כל פרט (א) אכילת שיירי המנחה ע"י הכהנים, (ב) הקטרת קומצה על המזבח, (ג) הקטרת לבונתה על המזבח, מתקבל ברצון לפני ה', השבח הוא בבחינת שאמרתי ונעשה רצוני.